

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI**

**YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARINDA ÖĞRENİM GÖREN
ÖĞRENCİLER İLE VELİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE DERS DIŞI
ETKİNLİKLERE YAKLAŞIMLARI**

(HAKKARİ İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEKLİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Özlem ÇILGIN**

**Danışman
Yrd.Doç.Dr.Zafer ÇİMEN**

Ankara, 2007

ÖZET

Bu araştırmada; Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında (YİBO) yatılı ve gündüzlü öğrenci ve velilerinin, ders dışı etkinliklere yaklaşımları incelenmiştir.

Araştırma grubunu 2006-2007 eğitim öğretim yılında Hakkari ili Şemdinli Güzelkonak YİBO ders dışı etkinliklere katılan öğrenciler ve bunların velileri oluşturmuştur. Araştırma bu okulda okuyan yatılı veya gündüzlü ikinci kademe öğrenci ve velileri üzerinde yürütülmüştür. Anket; 22'si yatılı 24'ü gündüzlü öğrenci velisine ve 25'i yatılı, 17'i gündüzlü öğrenciye uygulanmıştır. Verilerin analizi paket istatistik programıyla yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma yöntemleriyle yapılmıştır.

Velilerin YİBO'ları tercih etme nedenleri olarak; eğitim durumlarının yetersiz olması, gelir düzeylerinin düşüklüğü ve çocuk sayısının fazla olması söylenebilir. Eğitimin seviyesi ve kalitesinin artmasıyla öğrenci ve veliler arasındaki beden eğitimi dersi ve ders dışı etkinliklere yaklaşımlardaki farklılık dikkat çekmektedir. Öğrenciler ileride çocukları olma durumunda cinsiyet ayrımı yapmadan etkinliklere katılma iznini vermişlerdir. Öğrenciler ve veliler arasındaki diğer bir farklılıkta okul takımı ve ders dışı etkinliklerin ders başarısını olumsuz etkileyeceği yönündedir. Velilerin büyük bir çoğunluğu etkinliklere katılmanın ders başarısını olumsuz etkileyeceğini düşünmektedir. Veliler ve öğrenciler, beden eğitimi dersi ve ders dışı etkinliklerin daha etkili olabilmesini okul idaresine ve öğretmenin bilgisine bağlamış, öğrenci ve veli ilgisini göz ardı etmişlerdir. Veliler ve öğrenciler, beden eğitimi dersi ve ders dışı etkinliklerinde kullanılan malzeme ve tesisi yetersiz bulmuşlardır. Veliler ve öğrenciler beden eğitimi ders saatlerinin iki saat olması gerektiğini belirtmişlerdir.

ÖNSÖZ

Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (Y.İ.B.O.) tüm ihtiyaçları devlet tarafından karşılanarak ailelerinden ayrı öğrenim gören öğrencilerin boş zamanlarının değerlendirilmesi ve öğrencilere spor alışkanlığı kazandırılması onların ruhsal ve bedensel olarak geliştirerek, kötü alışkanlıklardan uzak tutarak, daha sağlıklı eğitim almalarını yardımcı olmaktadır.

Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında öğrenim gören öğrenci ve velilerinden dışı etkinliklere yaklaşımları üzerine yaptığım çalışmada danışmanım Yrd. Doç. Dr. Zafer ÇİMEN' e, Prof. Dr. Faik İMAMOĞLU' na ve istatistik verilerinin çözümlenmesinde Doç. Dr. Ziya KORUÇ' a yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Ankara 2007

Özlem ÇILGIN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	v
1.GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1 Problem	4
1.2. Alt Problemler	4
2. GENEL BİLGİLER	
2.1.BEDEN EĞİTİMİ	5
2.1.1. Eğitimin Sporla İlişkisi	8
2.2. DERS DIŞI ETKİNLİKLER	10
2.2.1. Ders Dışı Etkinliklerin Amacı ve Yararları	12
2.2.2 Ders Dışı Etkinliklerin Kazanımları	14
2.2.3. Ailelerin Ders Dışı Etkinliklere Tutumları	17
2.3. YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI	18
2.3.1. Kurulma Nedenleri	18
2.3.2. Tarihsel Süreç İçindeki Gelişimi	18
2.3.3. Y.İ.B.O.'ların Felsefesi	20
2.3.4. Y.İ.B.O.'ların Amaçları	20

2.3.5. Y.İ.B.O.'lardaki Sorunlar	21
2.3.5.1. Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlar	21
2.3.5.2. Kurumların Yaşadığı Sorunlar	23
2.3.5.3. Y.İ.B.O.'lardaki Sorunlara Ait Çözüm Önerileri Çözüm Önerileri	24
2.3.6. Y.İ.B.O.'larda Çocukların İçinde Buldukları Durum.....	25
2.3.6.1. Yatılı Okullardaki Öğrencilerin Genel Görünümleri	25
3. MATERYAL VE YÖNTEM	
3.1. Araştırma Grubu	28
3.2. Yöntem	28
3.2.1. Veri Toplama Aracı	28
3.2.2. Veri Toplama Aracının Uygulanması	29
3.2.3. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	29
4. BULGULAR	
4.1. Öğrencilerin ve Velilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular	30
4.2. Öğrencilerin ve Velilerin Beden Eğitimi Dersi ve Ders Dışı Etkinliklere İlişkin Düşünceleri	34
5.TARTIŞMA VE SONUÇ	57
KAYNAKÇA	64
EKLER	69

TABLOLAR LİSTESİ

1. Öğrencilerin Cinsiyetine İlişkin Dağılımları.....	30
2. Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları.....	30
3. Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirlerine İlişkin Dağılımı.....	31
4. Velilerin Cinsiyetine İlişkin Dağılımları	31
5. Velilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımı.....	32
6. Velilerin Eğitim Durumlarına İlişkin Dağılımları.....	32
7. Velilerinin Çocuklarının Yatılı ve Gündüzlü Olmalarına İlişkin Dağılımları.....	33
8. Velilerin Çocuk Sayılarına İlişkin Dağılımı.....	33
9. Velilerin Aylık Gelirlerine İlişkin Dağılımları.....	34
10. Öğrencilerin Okul Takımlarında Oynayıp Oynamadıklarına İlişkin Dağılımları.....	35
11. Öğrencilerin Öğrenimleri Süresince Bir Branşta Okul Takımlarında Yer Alıp Almadıklarına İlişkin Dağılımı.....	35
12. Öğrencilerin İleriki Yaşamlarında Çocuk Sahibi Olduklarında Onların Okul Takımlarında Oynamalarına İzin Verme Düşüncelerine İlişkin Dağılımı	35
13. Öğrencilerin Okullarında Yer Alan Mevcut Okul Takımları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılım.....	36
14. Kız Öğrencilerin Okullarında Yer Alan Mevcut Okul Takımları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılım.....	36
15. Erkek Öğrencilerin Okullarında Yer Alan Mevcut Okul Takımları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılım.....	37
16. Öğrencilerin Okullarındaki Mevcut Ders Dışı Etkinlikler Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	37
17. Kız Öğrencilerin Okullarındaki Ders Dışı Etkinlikler Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı	38
18. Erkek Öğrencilerin Okullarındaki Ders Dışı Etkinlikler Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	39

19. Öğrencilerin İleriki Yaşamlarında Çocuk Sahibi Olduklarında Onların Sosyal Etkinliklere Katılmalarına İzin Verip Vermeme Düşüncelerine İlişkin Dağılım	40
20. Öğrencilerin İleriki Yaşamlarında Çocuk Sahibi Olduklarında Onların Okul Takımlarına Katılmalarına İzin Verme Durumlarının Cinsiyet Açısından Farklılığına İlişkin Dağılımı.....	40
21. Öğrencilerin İleriki Yaşamlarında Çocuk Sahibi Olduklarında Onların Sosyal Etkinliklere Katılmalarına İzin Verme Durumlarının Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Dağılımı.....	41
22. Öğrencilerin Okul Takımlarındaki Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı ..	41
23. Cinsiyet Farkına Göre Öğrencilerin Okul Takımlarındaki Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı.....	42
24. Öğrencilerin Ailelerinin Gelirlerine Göre Okul Takımlarındaki Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı.....	42
25. Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı.....	43
26. Cinsiyet Farkına Göre Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı.....	43
27. Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Ailelerin Gelirlerine Göre Dağılımı	44
28. Öğrencilerin Kız ve Erkek Birlikte Çalışmalara Katılmaları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	44
29. Öğrencilerin Okuldaki Ders Dışı Etkinliklerin Daha Etkili Olmasında Hangi Unsurların Önemli Olduğuna İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı....	45
30. Öğrencilerin Okullarının Malzeme ve Tesis Açısından Yeterliğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı.....	46

31. Öğrencilerin Beden Eğitimi Derslerinin Kaç Saat Olması Gerektiği Hakkındaki Düşünceleri	46
32. Velilerin Daha Önce Spor Yapıp Yapmadıklarının Dağılımı.....	47
33. Velilerin Çocuklarının Spor Yapmalarını İsteyip İstemediklerine İlişkin Dağılımı.....	47
34. Velilerin Mevcut Okul Takımları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	47
35. Velilerin Ders Dışı Etkinlikler Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	48
36. Velilerin Çocuklarının Okul Takımlarına Girmelerini İsteyip İstemedikleri Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	48
37. Velilerin Çocuklarının Sosyal Etkinliklere Katılmalarını İsteyip İstemedikleri Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	49
38. Velilere Göre Okul Takımında Olmanın Çocukların Ders Başarısını Olumsuz Etkileyip Etkilemeyeceği Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	49
39. Velilerin Aylık Gelirlerine Göre Okul Takımında Olmanın Çocukların Ders Başarısını Olumsuz Etkileyip Etkilemeyeceği Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı	50
40. Velilerin Eğitim Durumlarına Göre Okul Takımında Olmanın Çocukların Ders Başarısını Olumsuz Etkileyip Etkilemeyeceği Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	51
41. Velilere Göre Sosyal Etkinliklere Katılmanın Çocukların Ders Başarısını Olumsuz Etkileyip Etkilemeyeceği Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	51
42. Velilerin Eğitim Durumlarına Göre Sosyal Etkinliklere Katılmanın Çocukların Ders Başarısını Olumsuz Etkileyip Etkilemeyeceği Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	52
43. Velilerin Aylık Gelirlerine Göre Sosyal Etkinliklere Katılmanın Çocukların Ders Başarısını Olumsuz Etkileyip Etkilemeyeceği Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı.....	53

44. Velilerin Kız ve Erkek Çocukların Birlikte Çalışmalara Katılmaları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı	53
45. Velilerin Çocuklarının Okul Takımlarına Girmelerine İzin Verme Durumlarının Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Dağılımı.....	54
46. Velilerin Çocuklarının Sosyal Etkinliklere Katılmalarına İzin Verme Durumlarının Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Dağılımı.....	54
47. Velilerin Beden Eğitimi Dersi ve Ders Dışı Çalışmalar Hakkındaki Düşünceleri.....	55
48. Velilerin Çocuklarının Okullarındaki Malzeme ve Tesis Açısından Yeterliğine İlişkin Düşüncelerin Dağılımı	56
49. Velilerin Beden Eğitimi Ders Saati İle İlgili Düşüncelerine İlişkin Dağılımı	56

1- GİRİŞ

Genel olarak, iyi ve faydalı şeylerin en kısa sürede ve etkili olarak öğretilmesini amaçlayan eğitim; “yeni kuşakların, toplum yaşamında yerlerini alması için hazırlanırken, gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme sürecini kapsayan” ve “önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesi” şeklinde de tanımlanabilir (MEB, 2003:7). Kendi içinde formal ve informal olmak üzere ikiye ayrılır. Bunlardan formal eğitim, eğitim kurumlarında bir plan ya da program uygulanarak gerçekleştirirken, informal eğitim belli bir plan ve program uygulanmadan, yaşam içinde kendiliğinden gerçekleşen eğitimidir (Demirel, Kaya, 2001:7-8). Nitekim sadece sözlü eğitime dayanarak insanın bazı şeyleri gerçeğine uygun olarak hayal etmesi çok zordur. Örneğin, acı duymayan acının ne olduğunu anlayamaz (Ergun, 1993:318). Bu anlayışla çoğunlukla okullarda öğrencilerin ders saatleri dışında kalan boş zamanlarında katılmış oldukları ders dışı etkinliklerin iyi bir eğitim-öğretim aracı olduğu söylenebilir (Karaküçük ve Yetim, 2000:138-145).

Eğitim; bireyi; ilgi ve istek ve yetenekleri doğrultusunda ve pozitif düşünceye dayalı olarak, toplumun bilgi, değer ve davranış ilkeleri yönünde biçimlendiren, barış, özgürlük ve toplumsal adalet ideallerine bağlı ve mesleki bilgi ve beceriyle donatılmış yurttaşlar yetiştiren, ülke kalkınmasını ve gelişmesini doğrudan etkileyerek geleceği belirleyen, ulusal ve evrensel değerleri uyum içinde kaynaştıran psikolojik, sosyo-kültürel ve ekonomik yaşamın vazgeçilmez bir sürecidir (MEB,2001:17). Bu noktada, okul programları çerçevesinde verilen eğitimin içerik ve zaman açısından yetersiz kalması ders dışı etkinliklerin bu eksiklikleri tamamlamada yardımcı olabilecek en önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Nixon ve Jewet, 1974:273). Çünkü temelde uygulama ağırlıklı olana ders dışı etkinlikler öğrencilere bizzat yaşayarak

öğrenmeyi sağladığı için daha kalıcı ve anlamlı olabilmektedir ve formal eğitimin karşılıamada zorlandığı bazı amaçlara daha kolay ulaşmayı sağlamaktadır. Nitekim Karaküçük ve Yetim'de (2000) öğrencilerin ders dışı saatlerde kalan boş zamanlarında katıldıkları ders dışı etkinlikleri iyi bir eğitim ve öğretim aracı olarak değerlendirmişlerdir. Bu durum özellikle kültür aktarımı ve kendini ifade etmenin yanı sıra çocuk ve gençlerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek etkinliklerin ders dışına taşıma zorunluluğunun, (Pehlivan, 1992:9-22) ön plana çıktığı eğitim-öğretim sürecini, zor şartlarda gerçekleştiren ve dış dünya nimetlerine kapalı olarak yetişen çocukların kendilerini sosyal olarak ifade edebilmeleri açısından daha da önemli hale gelmektedir. Çünkü bu zor şartlar altında okula gitmeye devam eden öğrencilerin kendi imkanlarıyla ilgi duydukları alanlarda bilgi ve beceriler geliştirmelerini ve daha sosyal bireyler haline gelmeleri mevcut şartlar altında oldukça zordur.

Bunun yanında, ders dışı etkinliklerin çocuğun düşünmesine, karar vermesine, bir işi yapmasına ve sonuçlandırmasına olanak vermesi sınıf ortamına göre daha demokratik ve öğrenci merkezli bir özelliğe sahip olması, ders dışında kalan zamanın değerlendirilmesi ve bireye kişilik bütünlüğü kazandırarak, toplumsal gelişimine olumlu katkıda bulunmaktır. Başka bir ifadeyle, serbest zamanların değerlendirilmesi şeklinde değerlendirilebilecek ders dışı etkinlikler kişiye ve topluma insanca yaşama anlayışını ve katkısını yaparak olumlu gelişmeler sağlar (DPT, 1983:187-191; Kışlalı, 1989).

Bu durumda, kız ve erkek öğrenciler için ders dışında kalan zamanların değerlendirilmesi kişilik gelişmesi, toplumsal nitelik kazanması, uğraşı ve beceri elde etmeleri bakımından oldukça önemli hale gelmektedir. Buna karşın, orta öğretim dönemindeki erkek ve kız öğrencilerin önemli bir çoğunluğu ders dışı etkinlikleri değerlendirme konusunda pasif, edilgen ve ilgisiz kalmaktadır. Bunun yerine, erke öğrenciler zararlı alışkanlıklar doğuran kahve ve kumarhane gibi yerlere gitme alışkanlıkları geliştirirken kız öğrenciler, ev işlerine yardımcı olma

gibi nedenlerle ders dışı etkinliklere düşük oranda katılmaktadırlar (DPT, 1983:187-191).

Bu noktada, öğrencileri ders dışı etkinliklere yönlendirilmede, etkinliklerin daha cazip hale getirilerek okul yönetimi, öğretmenlere ve katışımı destekleyen ailelere önemli görevler düşmektedir. Özellikle yatılı ilköğretim bölge okullarında (Y.İ.B.O.) okuyan öğrenciler için bu ders dışı etkinlikler daha önemli hale gelmektedir. Çünkü haftanın beş gününü hatta hafta sonlarını bile okulda geçiren Y.İ.B.O öğrencileri, diğer öğrencilere kıyaslandığında daha dışı kapalı ve pasif olduğu, bu nedenle ders dışı etkinliklere katılarak hem kendini geliştirmeye hem de aktif hale gelmeye daha fazla ihtiyacı olduğu gözden uzak tutulmamalıdır.

Ders dışı etkinliklerde “kişinin gönüllü olarak seçtiği bir alanda, tatmin olma ve keyif alma, mutlu olma beklentisiyle gerçekleştirdiği bir boş zaman tecrübesi yaşaması söz konusudur (Karaküçük ve Yetim, 2000:138-145). Bu özellikle Y.İ.B.O. öğrencilerinin motive olabilmeleri için iyi bir fırsat yaratarak öğrencilere ders dışı etkinliklerin yanında aslında zorunlu derslerden biri olmasına karşın kişinin, fiziksel, ruhsal ve sosyal beceriler elde ederek zindelik kazandığı ve bunu korumak için uyguladığı zorunlu katılım gerektiren bir süreç olarak tanımlanan (Gladwell ve Hatcher, 1989:219) beden eğitimi ve spor dersi bireyin beden ve ruh sağlığını, fiziksel becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, jimnastiğe, spora dönük alıştıırma ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinlik olarak değerlendirilmektedir. Önemli olan da katılımı sağlayabilmektir (Aracı, 2006:3) Bu haliyle beden eğitimi ve spor dersi ve diğer resim, müzik gibi ders dışı etkinliklerin normal eğitimin amaçladığı ondan gerçekleştirmesini de isteyen amaçları gerçekleştirebilme gibi fonksiyon üstlendiği söylenebilir.

1.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı, yatılı ilköğretim bölge okullarında öğrenim gören öğrenci ve bu öğrencilerin velilerinin beden eğitimi dersi ve ders dışı etkinliklere yaklaşımlarını belirlemektir.

1.2. Problem

Yatılı ilköğretim bölge okullarında öğrenim gören yatılı olan ve olmayan öğrencilerle bu öğrencilerin velilerinin beden eğitimi dersi ile ders dışı etkinliklere karşı düşünceleri nedir?

1.3. Alt Problemler

1. Okul takımına ve sosyal etkinliklere katılan öğrencilerin ders başarıları olumsuz etkilenir mi?
2. Beden Eğitimi dersinde kullanılan tesis ve spor malzemeleri yeterli midir?
3. Beden Eğitimi ders saati yeterli midir?
4. Velilerin, kız ve erkek çocukları okul takımına ve sosyal etkinliklere katılmalarına izin vermeleri açısından fark var mı?
5. Veliler, beden eğitimi ve ders dışı etkinlikler hakkında yeterli bilgiye sahip mi?
6. Öğrenciler, beden eğitimi dersi ve ders dışı etkinliklerle ilgili yeterli bilgiye sahip mi?
7. Kız ve erkek öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılmalarında fark var mı?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. BEDEN EĞİTİMİ

Eğitim “kişinin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde (eğitim amaçlarına uygun) değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk,1979:20). Bir başka tanıma göre ise eğitimi; fiziksel uyarımlar sonucu, beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma süreci olarak da tanımlanabilir (Sönmez, 2001:2). Kasıtlı olarak kültürlenmeye de eğitim denir (Gezgin,1993:12). Genel anlamda eğitimin dört amacı vardır. Bireyi kültürlemek, toplumsallaştırmak, üretken olmasını sağlamak ve bireyselleştirmektir (Başaran,1978:13)

Kişinin fiziksel etkinliklere katılmak suretiyle davranışlarında kasıtlı olarak beden eğitiminin amaçlarına uygun (bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel) değişme meydana getirme süreci olan beden eğitiminde, eğitimin diğer alanlarından farklı olarak “hareket öğrenme ve hareket yoluyla öğrenme” esas alınmaktadır. Bir başka deyişle, beden eğitimi “fiziksel hareket yoluyla insanın eğitilmesidir” (Tamer, Pulur,2001:41). Bu haliyle Beden Eğitimi, okul öncesi çağdan okul kariyerinin bitimine kadar olan dönemde insanın fiziksel gelişimine katkıda bulunan bir eğitim şeklidir (Ursprung, Freitag ve Schilling, 1995:15).

İnsanları hem ruhen, hem fikren ve bedenen olgunlaştıran, geliştiren, en az yorgunluğa karşılık en çok fayda sağlayan jimnastik, oyun ve spor faaliyetlerini içine alan bir ilimdir. Beden eğitimi; oyun, jimnastik ve spor gibi eğitici bütün bedensel etkinlikleri içeren genel bir kavram olup; bedensel etkinlikler içinde ve bedensel etkinlikler aracılığıyla eğitimidir. İnsanları bedenen, ruhen ve fikren gelişmesini, organizmanın bütünlüğünü zedelemeyen dengeli bir şekilde

gelişmesini sağlayan, bireyi kendisine ve bulunduğu topluma yararlı bir insan olarak yetiştiren bilimsel beden faaliyetlerine beden eğitimi denir (Açak, 2005:9

Gelişmiş toplumlar eğitimin önemli araçlarından biri olan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin amacı, zihin ve vücudun birlikte gelişimine katkıda bulunmaktır(Mosston ve Ashworth, 1986:83 başka bir ifadeyle Beden Eğitimi öğrencilerin fiziki, sosyal, psikolojik, kültürel ve zihni gelişmelerine katkıda bulunarak toplumun sağlıklı nesilleri kazanmasını sağlamaktır, (M.E. Gençlik ve Spor Bakanlığı 1. Gençlik Şurası Komisyon Raporu, 2000:79). Bu nedenle, beden eğitimi derslerinde bireyin bütünsel gelişimi dikkate alınmalıdır (Demirhan,2001:21).

Günümüzde hemen hemen her gün karşılaşılan yenilikler ve değişimler toplum yapısını ve yaşam koşullarını aynı hızla değiştirmektedir. Bu tür değişimler eğitim alanında yaşanmakta ve çağdaş anlayışa uygun olarak eğitimdeki amacın gerçekleşmesinde, bireyin zihinsel eğitimi yanında fiziksel eğitimi ile mümkün olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, okul öncesinden itibaren özellikle okullarda fiziksel eğitimi yani bedenin spor yoluyla eğitimi genel eğitimin ayrılmaz bir parçası (M.E. Gençlik ve Spor Bakanlığı 1. Gençlik Şurası Komisyon raporu, 2000:79) ve tüm kişiliğinin eğitiminde etkili rol oynadığı kabul edilmektedir (Harrison ve Blakemore,1992). Beden eğitiminin amacı sadece bedenin eğitimi değil, zihin ve vücudun birlikte gelişimine katkıda bulunmaktır (Demirhan, 2001:37).

Beden eğitimi sosyal gerekliliklerine göre insanın biyolojik potansiyelini geliştirmek için yapılan fiziki şekillerin bütünüdür. İçerdiği fizik egzersizlerin çeşidine göre Beden Eğitimi fizyolojiktir, kullandığı metotlara göre pedagojiktir, etkinliklerine göre biyolojiktir, organizasyon ve faaliyet açısından sosyaldir (Öz, 2000:6).

Beden eğitimi ve spor derslerinde bireyin bütünsel gelişimi dikkate alınarak beden eğitimi öğretmenin bireyin bütünsel gelişimine katkıda bulunabilmesi için devrinişsel beceriler, pedagoji, bilimsel yöntem, fen, sağlık, hareket bilimleri ve sosyal insan bilimleri konusunda bilgi, beceri ve tutuma sahip olmasını gerektirirken, istendik davranış değiştirme sürecinde okul spor etkinlikleri ile bireyin bütünsel gelişimini planlayıp, sağlayacak olan beden eğitimi öğretmenidir (Demirhan, 2002:88)

Beden eğitimi ve spor dersleri spor yapma, alışkanlığı geliştirme ve katılımcılara spor bilinci aşılama amacı taşımaktadır. Bu husus çağdaş spor bilincinin yaygınlaştırılmasında anahtar rol oynayacaktır. Çağdaş spor bilincinin oluşturulmasında örgün eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir. Yürürlükteki ilköğretim okulları, lise ve dengi okullar beden eğitimi dersi müfredat programlarının genel amaçları içerisinde toplumda çağdaş spor bilincinin yaygınlaştırılması amacı açıkça belirtilmiştir. Bunlar;

- Beden eğitimi ile ilgili temel bilgi, beceri ve alışkanlıkları edinebilme,
- Beden eğitimi ve sporun yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olma,
- Dostça oynama ve yarışma, kazanma, taktir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme,
- Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları edinebilme (M.E. Gençlik ve Spor Bakanlığı 1. Gençlik Şurası Komisyon Raporu, 2000:83).

Gelişen teknolojinin, hızlı kentleşmenin ve hayat şartlarının bireylere getirdiği bunalım ve baskıları azaltmak bunların insan üzerindeki olumsuz etkilerini hafifletmek, dolayısıyla sağlıklı bir toplum yaratmak için beden eğitimi ve spor etkinliklerini insan yaşamında vazgeçilmez bir alışkanlık haline getirmek gerekmektedir. Bu alışkanlığın verileceği en uygun yaş grubunda başta ilk ve orta öğretim kurumlarındaki öğrenciler oluşturmaktadır (GSGM,2005:184).

2.1.1. Eğitim Sporla İlişkisi

Eğitim sporun en önemli boyutlarından birisidir. Spor bu boyutuyla ele alındığına iki şekilde değerlendirilmesi gerekir. Spor için eğitim ve eğitim için spor. Spor için eğitimde spor amaçtır ve sporun üst düzeyde gerçekleştirilebilmesi için eğitimden yararlanır. Bu anlamda eğitim sporun hizmetindedir ve sporun teknik, estetik ve performans düzeyini yükseltmek için vazgeçilmez bir yoldur. Eğitim için sporda ise spor, eğitimin hedeflerine ulaşması için kullanılan araçlardan sadece bir tanesi ama belki de en eğlencelisi ve doğru kullanıldığında en etkilisidir (Gezgin, 1993:12).

Eğitimin bireyi bir insan olarak biçimlendirmesi gerekir. İnsan fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönleriyle bir bütün olarak değerlendirilmeli, eğitim bu hizmeti gerçekleştirebilecek şekilde düzenlenmelidir. Aksi halde belli bir eğitim düzeyinde, bir meslek sahibi ve yeterli bir geliri bulunan ancak kendini gerçekleştirememiş pek çok insan ortaya çıkmaktadır. Başarılı görünümleri arkasında mutsuz ve dengesiz yaşantılarıyla bu insanlar topluma beklenen katkıyı sunamamaktadır. Bu nedenle, kişilerin öncelikle kendilerini gerçekleştirebilmeleri gerekmektedir.

Maslow' a göre kendini gerçekleştirmiş kimselerdeki belli başlı özellikler şunlardır (Büyükdüvenci,1987:122).

- 1- Kendini, başkalarını ve doğayı kabul etme.
- 2- İçten geldiği gibi doğal ve sade davranabilme.
- 3- Kendi dışındaki bir soruna yönelebilm.
- 4- Yalnız kalabilme ve bundan hoşlanma.
- 5- Güzellikleri takdir edebilme.

- 6- İnsanlık alemi ile kendini özdeşleştirebilme.
- 7- Başkaları ile yoğun ilişkiler kurabilme.
- 8- Eşitlikçi ve yoğun ilişkiler kurabilme.
- 9- Yanlış ile doğruyu, iyi ile kötüyü, amaç ile aracı ayırt edebilme.
- 10- Yaratıcı, nüktedan ve kendine has olabilme.

Bütün bu özellikler insana önce kendini, sonra başkalarını tanıyabilme fırsatının olabileceği yoğun yaşantılar sayesinde kazanılabilir (Özgüven,1996:165). Spor bunun en güzel örneklerinden biridir. Spor ortamı içinde birey kendi yeteneklerini ve başkalarının yeteneklerini tanımayı, eşit koşullarda yarışmayı, yenilgiyi kabullenerek başkalarını takdir edebilmeyi, başkalarına yardım etmeyi, doğayla ve zamanla yarışarak zamanını ve emeğini en uygun şekilde kullanmayı öğrenir. Bu anlamda spor insanı çok yönlü hayata hazırlamayı amaçlayan çağdaş eğitim sisteminin önemli bir aracıdır.

Demokratik toplumların eğitim anlayışının başında bireylerin düşüncelerini, beklentilerini özgürce ifade edebilecekleri ortamın yaratılması temel ilke olarak yer almaktadır. İnsan sadece beyinden ibaret değildir, onun en az öteki kadar eğitime gereksimi olan bir vücudu ve ruhsal durumu vardır. Bunu sağlayan en etkili yolun beden eğitimi etkinlikleri ve spor olduğu anlaşıldıktan sonradır ki bütün ileri, uygar ülkeler bu uğurda hiçbir fedakarlıktan kaçınmamışlar, büyük emekler ve paralar harcamışlar ve çabalarını artırmakta devam etmişlerdir. Bizim ulus olarak, bu gerçeği teorik olarak kabul ettiğimiz halde henüz uygulama alanına tam olarak aktaramadığımız da bir gerçektir (Ateş,1992:34).

Sağlıklı insanlar, sağlıksız insanlardan daha güvenilirdirler. O halde gelecekte toplumda sorumluluklar yüklenecek yetişkinlerin iyi alışkanlıklar edinmesinde gerek bireyler arası gerekse toplumlar arası iyi ilişkilerin kurulmasında ve devamında çocukluktan başlayan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin büyük önemi vardır. Bu nedenle, dünyada bir çok ülke beden

eğitimi ve spor derslerinin arttırılması yoluna gitmiş, sporda başarılı oğrencilere burslar, ödüller vererek teşvik etmişlerdir (GSGM,2005:187). Eğitim dñemlerinde gereği gibi ele alınmayan hareket ve beden eğitimi, çocukta ve okul gençliğinde spor alışkanlığını oluşturamamaktadır. Sonuçta bedensel enerjisini kapasitesini iyi kullanamayan, bedensel, ruhsal ve toplumsal yönden sağlıksız nesiller yetiştirme sorunuyla karşılaşılmaktadır (Tolan,1983:197).

Sporun eğitimde yararlı olabilmesi için bir topluluk içerisinde bireysel özgürlüğün egzersizi, kendini ve başkalarını daha iyi tanıma, iletişim ve değişim, duygulanım gücünün gelişmesi, sevinç ve mutluluk kaynağı olması, çeşitli bedeni, ahlaki ve entelektüel değerleri yaşanmış deneyimler haline getirmesi gerekir. Eğitimin başlangıç noktasında da, kısa ve uzun vadeli amaçlarının temelinde de insan vardır. Bu anlamda eğitimin bir parçası olarak spor, toplumsal sağlık, huzur ve barış için insanın bütünlüğüne ve tüm kişiliğine katkıda bulunacak şekilde değerlendirilmelidir. Spor eğitim sistemi içerisinde gereken yeri ve önemi alıyor ise, bireye ihtiyaçlarını karşılama olanağı sağlamış olur. Sosyal tatmini yaşayan birey mesleki yönden eğitilmek, toplumsal idealleri benimsemek ve toplumsal gelişmeye katkıda bulunmaya hazır demektir (Gezgin,1994:29)

2.2. DERS DIŞI ETKİNLİKLER

Milletlerin geleceği yetişmiş ve yetişmekte olan gençlerin fiziksel ve ruhsal olgunluğuna bağlıdır. Uygarlık bireye verilen önem ve bu önemle bağlantılı olarak ona verilen eğitime dayanır. Fertleri fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yönleriyle bir bütün olarak yetiştirmek modern eğitimin temel ilkelerindedir (Erkal, 1998:119). Çağdaş anlamda bir eğitim programı dinamik

bir yapıya sahip olup, sadece okulda ve dolayısıyla derslerle sınırlı tutulmayıp, eğitimin genel amaçları doğrultusunda ders dışında da devam ettirilmesi gereken ve bir dizi etkinlikle beraber sonunda da değerlendirmeyi içeren bir süreç olarak ifade edilmektedir (Binbaşoğlu,1986:28).

Eğitim programının bir parçası olarak; okulda, ders saatlerinin dışında, eğitimin genel amaçları doğrultusunda, öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine yönelik, onların kişiliklerini geliştirmek için, yapılan çalışmalar olarak tarif edilen ders dışı etkinlikler, öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerini doyurduğu gibi, onların iyi bir yurttaşlık eğitimi kazanmalarına da yardım etmektedir. Okuldaki dersler her ne kadar öğretim programlarına ve öğrencilerin ilgi, istek ve gereksinimlerine göre yapılırsa da, bunların ulaşamadığı noktaların var olduğu kabul edilmektedir. Bu noktalara ulaşmak ve öğrencilerin gelecekteki yaşamlarına etki edecek davranışların kazandırılması ders dışı etkinliklerle mümkün olabilmektedir (Pehlivan, 1992:9-22).

Okullar hem eğitim merkezidir, hem de aynı yaş gruplarının bir araya geldikleri yerlerdir. Bu nedenle beden eğitimi ve beden eğitiminin dışında kalan diğer ders dışı etkinlikler müzik, resim, tiyatro, drama, şiir dinletisi açısından okullar geniş boyutlu bir kaynaktır (Karasüleymanoğlu, 1997:50). Ders dışı etkinlikler adıyla ele alınan konu eğitimin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Bu boyut haftalık eğitim programı içinde yer alan derslerin öğretimi dışında kalan zaman içinde belirli öğrencilerin etkinlikler yoluyla eğitimlerini sürdürmesi anlamındadır (Gündüz, Koç, 1991:229). Ders dışı etkinlikler ders saatleri dışında ya da bu amaçla düzenlenen belirli zamanlarda öğrencilerin kendi istekleriyle, okul yönetiminin rehberlik ve denetimi açısından yaptıkları ödevlerdir (Karaküçük, 1997:139). Derslerin dışında düzenlenen sınıflar arası yarışmalar okul takımlarının haftalık çalışmaları, izcilik faaliyetleri, beden eğitimi faaliyet alanı içerisine giren her türlü hazırlıklar, halk oyunları, santraç, şiir dinletisi, drama, tiyatro çalışmalarını kapsamaktadır (MEB, 1994:189).

Okullar formal şekilde, ders dışı etkinlik eğitimi verebilecek kurumlardır. Ancak bu kurumlarda çoğu zaman eğitim bilgi sahibi olma ile doğru orada görerek, resim, müzik, beden eğitimi, iş eğitimi gibi etkinliklere yönelik uygulama dersleri ve okul içi ve okul dışı faaliyetler ihmal edilmiştir (Karaküçük,1995:85-87).

Buna karşın, öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirirken planlı çalışma alışkanlığı kazanabilmeleri, kendilerini anlayabilmeleri, yeteneklerini geliştirebilmeleri, yeni durum ve ortamlara uyum sağlayabilmeleri, bireysel girişimde bulunabilmeleri ve sosyal yaşamda yerlerini alabilmeleri okullarda verilecek olan eğitsel çalışmaların ders dışı etkinliklere yönelik uygulama derslerinin etkin bir biçimde uygulanmasıyla gerçekleştiği de bilinmektedir (Seçgin, 1996:160-162).

Bu nedenle, çağdaş eğitimin gereği, ikinci eğitim veya paralel eğitim olarak da adlandırılan ders dışı etkinliklerin yaygınlaştırılarak ve çoğaltılarak uygulanması gerekir. Nitekim insan davranışlarının zihinsel, duygusal ve psikolojik sınıflandırılması ve geliştirilmesi şeklinde belirlenen okul amaçlarıyla, ders dışı etkinliklerin fiziksel gelişim ilavesiyle ortaya çıkan amaçlarında büyük benzerlikler bulunmaktadır (Karaküçük, Yetim,2000:139). Bütün bunlara rağmen okullarda ders dışı etkinlikler ihmal edilmekte, teorik dersler ön plana çıkartılmakta ve uygulamaya dayalı dersler eğitim programı önemsenmemektedir.

2.2.1. Ders Dışı Etkinliklerin Amacı ve Yararları

Doyuma ulaşmaksızın, önceden belirlenmiş görevleri yapmak için, dinlenmeden çalışan gençlerin ruh sağlıkları olumsuz etkilenmektedir (Ünver, 1986:213-277). Eğitim sistemi, öğrenciyi öğreniminin ilk yıllarından itibaren bir yarışa sokmakta, bu yarışın sonu da bir türlü gelmemektedir. Öğrenci devamlı olarak başarının peşinde koşmakta ve koşturulmaktadır (Gökçe,1984: 5). Ders dışı

etkinliklerin bir amacı da; öğrenciler üzerinde oluşacak olumsuz etkileri önlemek, oluşunları da düzeltmektir.

Günümüzde, ders dışında kalan zamanları yapıcı bir biçimde değerlendirme ile öğrencinin bedensel ve ruhsal sağlığı arasında dolaylı bir ilişki olduğu kuşkusuz herkes tarafından kabul edilen bir olgudur. Hele sanayileşmenin hızlanması kentlerin giderek çoğalması ve yoğunlaşması gibi faktörler ders dışı zamanların önemini giderek arttırmıştır (Mutlutürk,1993:245).

İlk ve orta öğretimdeki öğrenciler için serbest zamanların değerlendirilmesi kişilik gelişmesi, toplumsal nitelik kazanması, uğraşı ve beceri elde etmeleri bakımından çok önemlidir. Öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmek için ders dışı etkinlikler, karşılaştıkları sorunları çözmek, üretime, toplum yaşamına etkin biçimde katılmak amacıyla, bireylere gerekli olan bilgiyi vermek, beceriyi kazandırmak, yetenekleri geliştirmek, bunları gerçekleştirmek imkanlarını sağlamak amacıyla yapılabilir (DPT,1983:187-189)

Milli Eğitim Bakanlığı ilk ve orta öğretim kurumları ders dışı etkinlikler yönetmeliğine göre; ders dışı etkinliklerin amacı, Türk Milli Eğitiminin genel amaç temel ilkelerine uygun olarak; öğrenciler Atatürk ilke ve inkılaplarına, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı yurttaşlar olarak yetişmelerini yeteneklerini geliştirerek gerekli donanımı kazanmalarına katkıda bulunmaktır. Bu amaçla öğrencilere;

- İnsan haklarına ve demokrasi ilkelerine saygı duyabilme,
- Kendini tanıyabilme, bireysel hedeflerini belirleyebilme, yeteneklerini geliştirebilme, bunları kendisinin ve toplumun yararına kullanabilme,
- Çevreyi koruma bilinciyle hareket edebilme,
- Planlı çalışma alışkanlığı edinebilme, serbest zamanlarını etkin ve verimli değerlendirebilme,
- Girişimci olabilme ve bunu başarı ile sürdürebilme, yeni durum ve ortamlara uyabilme,

- Bireysel farklılıklara saygılı olabilme; farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerleri hoşgörü ile karşılayabilme,
- Aldığı görevi istekle yapabilme, sorumluluk alabilme,
- Grupça yapılan görevleri tamamlamak için istekle çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme gibi tutum, davranış ve becerilerin kazandırılmasına çalışılır (MEB,2006:1-17).

MEB kitapçığında sayılan bu amaçlar ve daha önce söylenenler dikkate alındığında özellikle bizde olduğu gibi Ezbere dayalı, yetenekleri ortaya çıkartmaktan yoksun bir eğitimin yapıldığı eğitim sistemi içinde yetenekleri keşfetmek neredeyse imkansızdır. Bu nedenle ders dışı etkinlikler bu imkanı sağlayabilecek en önemli faktör konumuna gelmektedir (Tezcan,1991:30).

2.2.2. Ders Dışı Etkinliklerin Kazanımları

Milli Eğitim Bakanlığının 1739 sayılı Mili Eğitim Temel Kanunu hükümlerine dayanılarak hazırlanan öğrencilerin ders dışı eğitim ve öğretim faaliyetleri hakkındaki yönetmeliğe göre;

“Ders dışı eğitim ve öğretim faaliyetleri” , öğrencinin, zamanını kendisi planlayarak bilgi, beceri ve tutum alanlarında ilgisi doğrultusunda büyüme ve gelişmesini, ders dışında kendi kendine ve gücü oranında gerçekleştirme ve disipline etme faaliyetlerini, “ödev”, öğrencinin, ders dışı zamanlarında bu tek başına veya grup içinde yapacağı çalışmalarla meydana getireceği metin, araç ve benzerlerini, “hazırlık çalışmaları”, öğrencinin, işlenecek konuyu daha iyi kavrayabilmesi veya konu ile ilgili uygulamalara katılabilmesi için önceden yaptığı çalışmaları, “alıştırma çalışmaları”, öğrencinin, derste öğrendiklerini pekiştirmek ve daha kalıcı hale getirmek; öğrendiği olgu ve ilkeleri kullanarak yeni durumları anlayıp açıklamak ve geleceğe yönelik tahminlerinde bulunmak üzere yaptığı çalışmaları ifade eder (MEB,1989:2052).

Ders içi ve ders dışı eğitim ve öğretim faaliyetleri birbirlerine tamamlayacak ve bütünleyecek şekilde planlanır ve yürütülür. Ders dışı eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde, Bakanlıkça hazırlanan kılavuzda belirtilen hususlar göz önünde bulundurulur. Ders dışı eğitim ve öğretim faaliyetleri, bütünüyle öğretim programlarının amaçlarına ulaşmayı sağlayacak şekilde düzenlenir (MEB,1989:2053).

Ders dışı etkinliklerle amaçlanan hedefler ile genel eğitimle ulaşılması amaçlanan hedefler arasında büyük paralellik bulunmaktadır. Bu yüzden ders dışı etkinlikler “paralel eğitim” ya da “ikinci eğitim” olarak da isimlendirilmektedir. Öğrencinin ders dışı etkinliklere yönelmesinde ve uygulamalarında okul önemli roller üstlenmiştir. Çağdaş ve gelişmiş ülkelerde okullar normal öğretimin yanında ders dışı etkinlikleri de büyük bir gayretle ve başarılı organizasyonlarla yapmaktadırlar. Türkiye’de bu durum biraz farklı gelişmektedir. Okullar çoğunlukla öğretim ile uğraşmaktadır. Ders dışı etkinliklerinde ağırlıklı olarak yer aldığı eğitim ise ihmal edilmektedir. Velilerin de çocuklarına karşı eğitim görevlerinden, okula güvenerek kendilerini önemli ölçüde ayrı tutmaları, çocukların ders dışı etkinlikler de dahil birçok eğitimden yoksun yetişmelerine neden olabilmektedir. (Karaküçük, Yetim, 2000:138).

Ders dışı etkinlikler, öğrencilere boş zamanlarını iyi kullanma alışkanlığı kazandırır, derslerin yetersiz kaldığı yerde devreye girerek kişiliğin kazanılmasında yardımcı olur, öğrencilere vatandaşlık eğitimi vererek onlara toplum bilinci ve sorumluluk duygusu aşılarken, onların önderlik yeteneğini geliştirir (Binbaşoğlu,1983:208-211).

Okullarda, çeşitli ders dışı etkinliklere katılarak yaşam boyu uygulanabilecek beceriler öğrenebilecek zaman ve sistem bulunmaktadır. Bir öğrencinin okulda resim öğretmeninden resim sevgisini, edebiyat öğretmeninden sahne, tartışma gibi toplumda kendini ifade etme ve konuşma sanatını öğrenmesi, müzik öğretmeninden bir enstrüman çalmayı veya şarkı söylemeyi öğrenmesi coğrafya öğretmeninden ülkesini ve dünyayı gezip göreceği tatil yapabilecek

yerleri öğrenmesi, yine laboratuvar deneyleri, güzel yazı, grafik, koleksiyonculuk gibi bir çok uğraşıya başka öğretmenleriyle yönlenebilir. Ayrıca öğrenci için çok önemli olan ve uygulanabilmesi daha kolay olabilen beden eğitimi ve spor etkinliklerinin sevdirici ve uygulatıcısı beden eğitimi öğretmenleri olacaktır. Bu nedenle; ders dışı etkinlikleri uygulatacak diğer branş öğretmenleriyle beraber beden eğitimi öğretmenlerinin de öncelikle zorunlu derslerin, ders dışı etkinliklere geçiş için önemli bir basamak olduğu, böylece öğrencinin genel eğitimine katkıda bulunacağı gerçeği unutulmamalıdır (Karaküçük, Yetim:2000,138-139).

Öğrencilerin ders dışı etkinliklerinde beden eğitimi öğretmenlerin dışındaki branş öğretmenlerinin de aktif olması gerekirken özellikle Türkçe, resim, müzik öğretmenleri bu etkinliklerin önemini kavrayamamakta bu nedenle de aktif görevlerden kaçınmaktadırlar. Oysa, öğrenciler derslerden arta kalan boş zamanlarında beden eğitimi spor etkinliklerinin dışında resim, müzik veya tiyatro ile uğraşmak isteyebilirler. Ancak beden eğitimi öğretmenleri dışında hizmet öncesi eğitimlerinde ders dışı etkinliklere yönelik dersleri olmayan müzik, resim ve Türkçe gibi öğretmenlik branşları bu ihtiyaçlara cevap vermemektedir (Karaküçük, Yetim:2000,143).

İnsanların sosyal yönünün, sosyal yaşantılarının olmadığı bir ortamda sağlıklı, mantıklı bir kişilik geliştirmeleri mümkün değildir. Bu durum özellikle bu imkanların kısıtlı olduğu veya hiç bulunmadığı yerleşim yerlerinde daha fazla önem kazanmaktadır. Çünkü, sosyal etkinliklerin olmadığı bir ortamda öğrenciler farklı şekilde olumsuzluklar yaratmakta ve disiplin dışı olaylarda artışlar meydana gelmektedir. Y.İ.B.O.' larda sportif ve sosyal faaliyetler sınırlı kalmaktadır. Bunun temel sebebi spor alanlarının yok denecek kadar az olmasıdır. Okulların önünde bulunan daracık alanlar ancak öğrencilerin ders aralarında teneffüslerini geçirebilecekleri bir alan için kullanılmaktadır. Bu okulların kullanım alanlarının genişletilerek etkinliklerin yapılabileceği alanların düzenlenmesi, başka türlü davranmalarına izin verilmeyen, sürekli zil altında kontrol edilen öğrencilerin ruh sağlıklarının iyileştirilmesi açısından son derece önemlidir. Ders dışı

etkinliklerle, öğrenci kendine dayatılmış yaptırımlardan biraz olsun uzaklaşma imkanı bulurken kendini gerçekleştirme çabası içinde de önemli bir adım atmış olur (Kelecioğlu,2004:19-20).

2.2.3. Ailelerin Ders Dışı Etkinliklere Tutumları

Aile kişinin sürekli olarak birlikte olduğu en önemli sosyal kurumdur. Kişi her konuda ailesinden etkilenir (Aksu, 1988: 45). Dünyaya hiçbir şeyden habersiz gelen çocuk dünyayı ailesi aracılığıyla tanır, ailesinin izin verdiği ölçüde kişiliğinin yapılandırma fırsatı bulur. Demokratik aileler çocukların benlik kavramı geliştirebilecekleri en iyi ortamdır. Çünkü bu tipteki ailelerde çocuklar verilen kararlarda söz sahibidirler, katı kurallarla çocukların özgürlüğü kısıtlanmaz. Anne ve babanın ilgisi sürekli çocukların üzerindedir (Gökmen, Açıkalın, 1985:10-20).

Aile, bireyin boş zaman değerlendirme rolünü sergilemeyi öğrendiği ve paylaştığı ilk ortamdır. Öğrencinin ders dışı etkinliklere katılma konusunda sahip olduğu tutum ve davranışlar, aile içi etkileşim yoluyla edindiği değer ve normlarla belirlenmektedir (Gülbahçe,1996:68-95)

Ailelerin yapısı, özellikleri, aile içi ilişkiler, anne babanın eğitim seviyesi, çocuk yetiştirme anlayışları, öğrencinin ders dışı faaliyetlerini ailesinin yardımıyla öğrenmesini ve bu faaliyetlere katılımı arttırdığı bilinmektedir (M.E. Gençlik ve Spor Bakanlığı 1. Gençlik Şurası Komisyon,1988:1-9).

Ders dışı etkinlikleri gereksiz gören boşa vakit harcama olarak düşünen, tek gerekli şeyin ders çalışmak olduğunu düşünen ailelerde vardır. Tüm boş vaktini, televizyon izleyip, radyo dinleyerek geçiren, hiçbir aktif faaliyette bulunmayan bir ailenin boş zamanları nasıl değerlendirecekleri hakkında bir bilgiye sahip olduklarından bahsedilemez.böyle bir ailede yetişen bir çocuğun da, olumlu aktif alışkanlıklar kazanması ve bilinçli hareket etmesi beklenemez.

2.3. YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI (Y.İ.B.O.)

2.3.1. Kurulma Nedenleri

Ülkemizin ve bölgemizin coğrafyasının dağlık olması, sosyal ve ekonomik şartlar, insani ilişkiler eğitim düzeyi gibi benzeri koşullar dağınık yerleşimin olmasına sebebiyet vermiştir. Anayasamızda temel hak ve özgürlüklerin içinde yer alan eğitim hakkının gereği gibi yerine getirilebilmesi hem insanlarımızın refah ve mutluluğu, hem de ülkemizin geleceği için bir zorunluluktur. Ancak, nüfusun az ve dağınık olduğu yerleşim bölgeleri ile coğrafi ve iklim koşullarının ağırlaştığı, bunun yanı sıra sosyal ve ekonomik şartların çeşitli zorluklar çıkardığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde sekiz yıllık eğitime uygun bir şekilde okullaşmayı gerçekleştirmeyi zorlaştırmaktadır. Özellikle ağır kış şartlarından kaynaklanan sorunlar buradaki öğrencilerin taşımaları sistemle eğitim öğretime devam etmelerini güçleştirmektedir. Bu nedenle, bu tip yerleşim yerlerinde eğitim öğretimin devam edebilmesinde Y.İ.B.O.'ların gerekliliği ve önemi ortaya çıkmaktadır.

2.3.2. Tarihsel Süreç İçindeki Gelişimi

Yatılı ilköğretim bölge okulları; nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde aynı yönetim altında kurulan, sekiz yıllık parasız yatılı ilköğretim kurumlarının tarihsel süreç içindeki gelişimleri , 1942 yılına kadar köy okulların yaklaşık yarısına yakını, üç sınıflı eğitimli, geri kalanı da beş sınıflı öğretmenli veya öğretmenli eğitimli okullar olarak açılmış, üç sınıflı okullardan çıkanlara dördüncü ve beşinci sınıflarda okuma imkanı verebilmek için özellikle üç sınıflı okulların çoğunlukta buldukları bölgelerde pansiyonlu ve pansiyonsuz **Köy Bölge Okulları** açılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür. Yalnız eğitimli, öğretmenli ve öğretmenli eğitimli olabilen bu bölge okulları Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulması istenilen **Yatılı Mekteplerinin** bir devamı niteliğindedir (MEB, 2003:19).

1958 yılında 19.000 metre karelik bir alan üzerine Bölge Yatılı Erkek Okulu olarak inşa edilen, 1959 Mart ayında Afganistan'dan gelen 9 öğrenciyle Yatılı Okul olarak eğitime başlayan, 1963-1964 öğretim yılıyla beraber yatılı kız öğrencilerin de alınmasıyla ilk yatılı ilköğretim bölge okullarının (YİBO) temelleri Adana, Ceyhan, Mustafabeyli kasabasında atılmış oldu (MEB, 2003:19).

Yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okulları, 1962 yılında 222 sayılı İlköğretim ve Temel Eğitim Kanununa göre hazırlanan “Bölge Okulları Yönetmeliği”nin 1. maddesindeki “Çeşitli sebeplerle henüz bir ilkokul açılmamış olup, birbirlerine yakın birkaç köyün bulunduğu yerlerde veya evleri ve ev grupları dağınık olan köylerde, yatılı, daha sonra 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 25. ve 222 sayılı “İlköğretim pansiyonlu bölge okulları açılır.” Hükmü gereğince planlanarak açılmaya başlamıştır. Daha sonra 1789 sayılı Milli Eğitim Kanunu’nun 25. ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 9. maddeleri çerçevesinde Yatılı ilköğretim bölge okulları (YİBO)’nun açılmasına devam etmiştir. Kırsal kesimde okulu bulunmayan köy ve köy altı yerleşim birimlerinde bulunan çağ nüfusu ile yoksul ve fakir ailelerin çocuklarının ilköğretim hizmetlerine kavuşturulmasını sağlamak amacıyla yatılı ve pansiyonlu ilköğretim okulları açılmıştır. Bu okullarda öğrenim gören çocukların yiyecekleri, giyecekleri, ders kitapları ve defterleri, harçlıkları, ders araç gereçlerinin tümü Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır (MEB, 2003:19).

YİBO’larda öğrenim gören 6-14 yaş arasındaki öğrenciler, devletin denetimi ve gözetimi altında eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanmakta, buldukları yörenin gelişimine katkıda bulunmaktadır. 1997-1998 öğretim yılında sekiz yıllık zorunlu öğretim uygulamasının başlatılması ile bu okulları daha da önem kazanmış ve sayılarının artırılması ve yaygınlaştırılması yoluna gidilmiştir. 1997 tarihinde 4306 sayılı yasa yürürlüğe girmeden önce 142 YİBO ile 28 PİO olmak üzere 170 okulda 74.741 öğrenci eğitim ve öğretim görmekte iken, yasanın yürürlüğe girmesinden sonra YİBO ve PİO ‘ların yapımı hızlandırılmıştır. Halen İlköğretim Genel Müdürlüğüne bağlı 282 YİBO’da

117.129 yatılı öğrenci, 242 PİO' da ise 37. 867 yatılı öğrenci eğitim ve öğretimine devam etmektedir (MEB, 2003:20)

2.3.3. YİBO'ların Felsefesi

YİBO ve PİO' larda eğitim gören öğrencilerin Türk Milli Eğitiminin genel amacına uygun yetiştirilmelerinin hedeflendiği u okulların felsefesi M.E.B. tarafından şöyle ortaya konmaktadır (MEB,2003:20).

Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek; ilgi ve kabiliyetlerinin geliştirerek gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak, toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak, YİBO kurumlarının felsefesidir (MEB,2003:20).

2.3.4. YİBO' ların Amaçları

M.E.B. tarafından temel amacı; konuşurken kavga etmeyen, haklarını savunurken zor kullanmayan, onurunu da gözeten, üreten, fakat israf etmeyen, eleştiriye açık, aynı zamanda kendisini de eleştirebilen, bilimselliği esas alıp sağduyu ile hareket edebilen; olayları akıl, bilim ve vicdanın süzgecinden geçirip yargılayabilen insanlardan meydana gelen sağlıklı bir topluma ulaşmak (MEB,2003:20) olan Y.İ.B.O'lara ait amaçlar aşağıdaki gibidir.

1. Nüfusu dağıntık olan yerleri öğretmene ve okula kavuşturmak.
2. Belli köylerde Türk dilini ve kültürünü yayma faaliyetine yardımcı olmak.

3. Köylerde özel eğitime korunmaya muhtaç çocuklarla, okul öncesi eğitim için sınıflar açılmasını sağlamak.
4. Çevrenin sağlık, tarım, halk eğitimi ve her türlü kalkınma faaliyetine bir merkez vazifesi görmek.
5. İlkokulu bitiren çocuklar için mecburi öğrenim çağının dışına çıkıncaya kadar tamamlayıcı kurslar ve sınıflar açmak ve bölge şartlarına göre çocuklara patikler kazandırmak, bu çocuklardan yetenekli olanlara ileri öğrenim imkanları hazırlamak.
6. Bağımsız eğitmenli okullardan mezun olan çocukların beş sınıflı ilkokulu bitirmelerini sağlamak.
7. Çevre öğretmenlerinin birleşerek görüştükları ve tecrübelerini paylaştıkları bir yer olmak ve öğretmenlerin iş başında yetiştirilmelerine hizmet etmektir (MEB,2003:17).

2.3.5. Y.İ.B.O'lardaki Sorunlar

Y.İ.B.O'lar, eğitimin niteliğine, toplumun okula bakış açısına, okulun ekonomik ve fiziksel koşullarına, sağlık, beslenme, temizlik gibi hizmetlerin yetersizliğine, personel eksikliğine ve öğrenci-veli durumlarına ilişkin sorunlar yaşamaktadır.

2.3.5.1. Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlar

- YİBO öğrencilerinde fazlaca ezilmişlik psikolojisi vardır. Öğrenciler kendisini değersiz hissetmekte ve ciddi sosyalleşme sorunları yaşamaktadır. Bu psikolojiye sahip öğrenciler kendisini yeterince ifade edememektedir. Dolayısıyla bir özgüven eksikliği bütün öğrencilerde hakimdir.
- Öğrenciler, öğretmeni rütbeli, kendisini vasıfsız bir asker olarak görmektedir. Yatakhanelerin koğuş olarak adlandırılması, YİBO'larda askeri mantığın yürütüldüğünü göstermektedir.

- Öğrencilerin derslerden arta kalan boş zamanlarında, özellikle cumartesi ve pazar günleri pansiyonda kalmaları okulların “açık cezaevi” olarak tanımlanmasına yol açmaktadır.
- YİBO’lara atanan öğretmenlerin rehberlik ve danışmanlık alanlarında yetersiz oldukları ve öğrencilerin eğitim teknolojilerinden yeterince yararlanamadıkları görülmüştür.
- Yemekhane şartları hijyenik olmayıp, personel yetersizliğinden dolayı öğrencilere temizlik yaptırılmaktadır. Yemekler 6-14 yaşlarındaki çocukların dengeli beslenmesi açısından uygun değildir. Öğrenciler derslere yeterince beslenmeden başlamaktadır.
- Birçok YİBO da revir ve sağlık personeli bulunmamaktadır.
- Özellikle kış şartlarının ağır geçtiği Doğu bölgelerinde öğrenci okul içerisinde hapis kalmakta, sosyal faaliyetlerde bulunabileceği spor salonu v.b. yerler bulunmamaktadır.
- YİBO’lar rehberliğe en fazla ihtiyaç duyulan okullar olmasına rağmen birçoğunda rehber öğretmen bulunmamakta ve rehberlik hizmeti yürütülememektedir.
- YİBO öğrencileri aile özlemi duymakta, birçoğu bu yüzden okuldan kaçmakta, tatillerde okulu erken terk etmekte ve tatil sonrası okula geç gelmektedir. 180 iş günü olan eğitim-öğretim yılı YİBO’larda 120 iş gününe kadar düşmektedir. Bu durum öğrencilerin başarısını olumsuz etkilemektedir.
- Yurttaki odalar küçük, kalan öğrenci sayısı fazladır. Büyük yaştaki öğrenciler ile küçük yaştaki öğrencilerin aynı odalarda kalması çeşitli istismarlara neden olmaktadır.
- Yurttaki banyolar yetersizdir ve ortak kullanımlar çeşitli sorunlar yaratmaktadır.
- Küçük yaştaki öğrenciler günlük temizliklerini tam olarak yapamamaktadırlar. Bu yüzden bitlenme ve uyuz gibi sağlık sorunları yaşanmaktadır.

- Öğrencilerin ailelerinden ayrı olmaları onları psikolojik olarak çok etkilemekte, bu nedenle derslerine yeterince yoğunlaşamamaktadırlar.
- Öğrenciler velilerine istedikleri zaman ulaşamama sorunu yaşamaktadır.
- Günde 2 saat yapılan etüd dersleri yetersizdir.
- Öğrencilere verilen kırtasiye malzemeleri yetersizdir (Eğitim Sen, 2006).

2.3.5.2. Kurumların Yaşadığı Sorunlar

- Okulların fiziki şartları yetersizdir.
- Bakım ve onarım işleri yeterince ve zamanında yapılamamaktadır.
- Bazı YİBO' larda gıda ve yiyecek ihalelerinde usulsüzlükler yapılmaktadır.
- Taşıma için araç gereç sayısı yetersizdir, bazı okullarda ise hiç araç yoktur. Araç gereken durumlarda idareciler kendi araçlarıyla öğrencileri hastaneye götürmektedir.
- Sağlık personeli açığı önemli boyutlardadır. Öğrenciler saatlerce sağlık ocaklarında sıra beklemekte, dersleri aksamaktadır. Öğretmenler çoğu zaman pansuman yapmak, öğrencilere ilaçlarını kullanırmak gibi işlerle uğraşmaktadır. Sağlık personelinin yapması gereken işleri öğretmenler yapmaktadır.
- Bazı okullarda aşçı ve aşçı yardımcısı yoktur. Bu hizmetler asgari ücretle çalışan, temizlik için alınan işçilerden sağlanmaktadır.
- Çalışanların yaşadığı sorunların başında mesleki bilgi ve pedagojik formasyon göz önünde bulundurulmadan yapılan gerici kadrolaşma gelmektedir.
- Öğretmenlerin çalışma koşulları ağır olduğu gibi, gündüz derse giren öğretmenlerin ders çıkışında da etüd, nöbet gibi işleri de yaptıkları gözlenmektedir.
- Pek çok okulda öğretmenler, yeterince memur ve hizmetli olmaması nedeniyle yapmaları gereken işlerden daha fazlasını yapmak zorunda

kalmaktadırlar. Üstelik bu çalışmalar karşılığında fazla mesai ücreti almamaktadırlar.

- YİBO öğretmenleri 24 saat nöbet tutmalarına rağmen, kendilerine yüklenen sorumluluklar karşısında sadece 6 saatlik ek ders ücreti almaktadırlar.
- İdare ve öğretmen arasında aşırı bir hiyerarşi vardır. Demokratik katılım ve iletişim yoktur. Bu durum öğretmenlerin rahat çalışmasını engellemektedir (Eğitim Sen, 2006).

2.3.5.3. Y.İ.B.O.'lardaki Sorunlara Ait Çözüm Önerileri Çözüm Önerileri

- YİBO'ların fiziksel koşulları iyileştirilmeli, ders araç-gereçleri yeterli düzeye getirilmelidir.
- YİBO'lara acil olarak rehber öğretmen, psikolog, psikiyatrist atanmalı, sağlık ve yardımcı personel sorunu giderilmelidir.
- Bu okullarda okuyan öğrencilerin sosyal faaliyet yapma imkanları arttırılmalıdır. Sosyal tesis, spor alanları, oyun alanları ve kütüphane gereksinimleri giderilmelidir.
- Öğrencilerin kişisel giderleri için bakanlıkça gönderilen ödenekler günün koşullarına uygun hale getirilmelidir.
- Yemekler çeşitlendirilmeli ve öğrencilerin günlük beslenme gereksinimlerine göre yeniden düzenlenmelidir.
- Tüm çalışanların çalışma koşulları ve ekonomik durumları düzeltilmelidir.
- YİBO'larda görevlendirilecek öğretmenler isteğe bağlı olarak ve seçimle atanmalıdır.
- YİBO'larda görevlendirilecek öğretmenler, 10-20 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan öğretmenler arasından seçilmelidir.
- YİBO'lardaki yöneticilerin deneyimli, alanlarında uzman kişilerden seçilmesi, çeşitli hizmet içi kurslardan geçirilerek okullarla ilgili gerekli bilgi ve beceriye sahip olması sağlanmalıdır.

- Okulların bütçesi hazırlanırken, okulların bulunduğu coğrafi bölge, gelişmişlik düzeyi ve yaşanan iklim mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.
- YİBO' larda çalışan ve lojmanda kalan personelden kira alınmamalı, lojmanlarda kalmayanlara günün koşullarına uygun olarak kira yardımı yapılmalıdır.
- Okul yöneticileri ve öğretmenler arasındaki iletişim kanalları açık tutulmalıdır.
- YİBO' larda çalışan öğretmenlerin maaşlarının daha fazla olmalı (Eğitim Sen, 2006).

2.3.6. Y.İ.B.O.'larda Çocukların İçinde Buldukları Durum

2.3.6.1. Yatılı Okullardaki Öğrencilerin Genel Görünümleri

1. Yüz ifadelerinde soğukluk.
2. Yetersizlik duygusu.
3. Gelecek kaygısı.
4. Hastalık oranının yüksek olması.
5. Emre itaatin belirgin olması.
6. Suç oranının yüksek olması.
7. Okula karşı tepkinin belirgin olması.
8. Edilgen davranışlar.
9. Okuldan kaçma oranının yüksek olması.
10. Köy okulunda gündüzlü okuma isteklerinin belirgin olması.
11. Öğretmene karşı antipatinin yüksek oranda olması.
12. Cinsel istismara maruz kalma durumları.
13. Pasif kılınmış kişilik görünümü.
14. Okula devamsızlık oranının yüksek olması (Kelecioğlu,2004:3)

Milli Eğitimnin temel amaçlarından olan, bireyde bağımsız bir kişilik geliştirme; bağımlı bir çabayla mümkün olunmayacağı bilinmelidir. Tümüyle zaman ayarlı küçücük beyinlerin bağımsız kişilik geliştirmeleri beklenemez. Bağımsız kişilik geliştirmeyen bireylerin ise toplumsal hareket içerisindeki araç olmaya yatkın özellikleriyle sağlıksız bir toplum düzeni yaratmaktadır. Kültür seviyesi yüksek olan veliler çocuğunu yatılı okullara göndermeyi tercih etmemektedirler. Bu durum yatılı okulların ocuk psikolojisi üzerindeki etkilerinin kültürlü veliler tarafından bilindiği şeklinde yorumlanabilir. ocuğu yatılı okullarda okuyan birçok veli bir takım imkansızlıklardan dolayı çocuklarını yatılı okullara veriyorlar aksi halde böyle bir durum söz konusu olmuyor (Kelecioğlu,2004:4)

Buna rağmen kültür seviyesi düşük aileler çocuklarını yatılı okula göndermeyi tercih etmektedirler. Bütün masrafların devlet tarafından karşılanması da ayrı bir çekicilik unsuru oluşturmaktadır. Ayrıca köy okullarında ğretmen olmaması, köy okullarında verilen eğitimin yeterli olmaması, yatılı okulların imkanlarının çeşitli olması, yatılı okul öğrencisinin sorumluluk sahibi olması, daha başarılı olması gibi nedenlerden dolayı veliler bu okulları tercih etmektedirler.

Aslında, YİBO' larda okuyan öğrencilerin zamanlarını iyi geçirebilecekleri bir ortam bulamaması yukarıda sayılan olumsuzlukları ortadan kaldırmada en önemli etkenler arasındadır. Fiziki yetersizliklerden dolayı, spor aktivitelerinin yapılacağı sahalarda bulunmamakta yada çok dar alanlara sığdırılmaya çalışılmaktadır. Bu okullarda basketbol, futbol, voleybol, hentbol, yüzme havuzu, çok amaçlı salon, masa tenisi salonu, satranç odası, spor salonu bulunması gerektiği ancak bunların okullarda bulunmadığı yada bazı okullarda bir veya iki tanesinin bulunduğu, bunlarında ğrenci aktivitelerini karşılamada yetersiz olduğu açıktır (Kelecioğlu,2004:7).

Okullarda bulunan birer saha öğrencilerin teneffüse çıkmaları için kullanılmakta ve zor yetmektedir. Bu yerleri de spor için kullanmak mümkün olmamaktadır. Spor alanı olarak kullanılsa bile YİBO' lardaki ortalama öğrenci sayısı göz önüne alındığında bu alanlarında yetersiz olacağı anlaşılabacaktır. Enerjisini harcayamayan öğrenciyi de sakın bir şekilde tutmak mümkün olamamakta ve disiplin sorunları da kaçınılmaz olmaktadır. Özellikle kışın dışarı çıkmak öğrenciler açısından büyük sorun oluşturmaktadır. Bu nedenle, birer spor salonunun mutlaka bu okullara gereklidir (Kelecioğlu,2004:9).

YİBO' lar eğitim açısından ülkemizin olmazsa olmazlarından birisidir. Fakat, bu okulların uygun yerlerde açılmaması, ihtiyaçların zamanında karşılanmaması ve bu kurumlarda yeterli eleman bulundurulmamasından kaynaklanan sıkıntılar nedeniyle bu okullar toplum gözünde itibar kaybetmiştir (MEB,1996: 27)

İnsanlık tarihi, bugün baş döndürücü hızlı gelişmeleri eğitime borçludur. Ülkelerin kalkınması ve gelişmesi ancak bireylerin kaliteli eğitimleriyle mümkün olabilir. Biz eğitim sistemimize ne kadar değer verirsek, ülkemizi de o kadar katkı sağlamış olacağız (Kılıç,2007:42). Bu nedenle, ülkemizde sorunlar yaşayan Y.İ.B.O' ların eğitim sistemimiz içindeki değeri arttırılmalıdır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, veri toplama yöntemi ve verilerin analizi aşamasına yapılan çalışmalara ilişkin bilgi ile verilerin çözümü ve yorumlanmasına ait konular yer almaktadır.

3.1. Araştırma Grubu

Araştırma evreni olan Hakkari ilinde 11 adet Y.İ.B.O bulunmaktadır. Araştırma grubunda ise Şemdinli Güzelkonak Y.İ.B.O. da 2006-2007 Eğitim Öğretim yılı içerisinde gündüzlü ve yatılı eğitim-öğretime devam eden 2. kademe, öğrenci (18 Kız 24 Erkek) ve bu öğrencilerin velilerinden (44 Erkek 2 Bayan) oluşmuştur.

3.2. Yöntem

3.2.1. Veri Toplama Aracı

Araştırma grubunda yer alan öğrenci ve velilerin ve olmayan öğrencilerin ve velilerinin beden eğitimi dersi ve ders dışı etkinliklere yaklaşımlarına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan veri toplama aracı, Özgündüz ve Kirazcı (2006) tarafından geliştirilmiş ve Algan (2006) tarafından geçerlilik güvenirliği yapılmış olan 21 maddelik bir veri toplama aracı kullanılmıştır.

3.2.2. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Veri toplama aracı 2006-2007 eğitim-öğretim yılında öğrencilere ders dışı etkinliklerini takiben velilere ise veli toplantısı sırasında 19.02.2007- 12.03.2007 tarihleri arasında Hakkari ilinde araştırmacı tarafından bizzat uygulanmıştır.

3.2.3. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Bilgi formundan elde edilen veriler SPSS paket istatistik programında, frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma yöntemleri ile çözümlenmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, Y.İ.B.O'larda öğrenim gören yatılı ve olmayan öğrenciler ve velilerinin beden eğitimi ve spor ve ders dışı etkinliklere ilişkin algılarını belirlemeye yönelik bulgular yer almaktadır.

4.1. Öğrencilerin ve Velilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo:1 Öğrencilerin Cinsiyetine İlişkin Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	%
Kız	18	42.9
Erkek	24	57.1
Toplam	42	100

Tablo 1'e göre Araştırmaya katılan öğrencilerin % 42.9'nun kız, % 57.1'nin erkek olduğu görülmektedir.

Tablo:2 Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş Aralığı	Frekans	%	$\bar{X}$	Ss
11-12	14	33.2	13.02	1.17
13-14	24	57.3		
15-16	4	9.5		
Toplam	42	100		

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş dağılımlarının verildiği Tablo 2'ye bakıldığında öğrencilerin %33.2'nin 11-12, %57.3'nün 13-14, % 9.5'nin 15-16 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo: 3 Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelirlerine İlişkin Dağılımı

Gelir	Frekans	%
0-300	11	26.2
301-500	17	40.5
501-800	8	19.0
801-1000	4	9.5
Kararsız	2	4.8
Toplam	42	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin aylık gelirlerinin dağılımının verildiği Tablo 3'te %66.8'nin asgari ücretin altında gelirinin olduğu görülmektedir. Yoğunluğu %40.5 ile aylık 301-500 ytl'lik gelir aralığı oluşturmaktadır.

Tablo: 4 Velilerin Cinsiyetine İlişkin Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	%
Erkek	44	95.7
Bayan	2	4.3
Toplam	46	100

Tablo 4'e bakıldığında, Araştırmaya katılan velilerin cinsiyet dağılımlarının verildiği % 95.7'nin Erkek, %4.3'nün Kadın olduğu görülmektedir.

Tablo: 5 Velilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımı

Yaş Aralığı	Frekans	%	$\bar{X}$	Ss
-------------	---------	---	-----------	----

18-25	2	4.3	42.9	10.1
26-34	7	15.2		
35-44	13	28.3		
45-54	17	37.0		
55-64	7	15.2		
Toplam	46	100		

Araştırmaya katılan velilerin yaş dağılımlarının verildiği Tablo 5'e bakıldığında, velilerin %4.3'nün 18-25, %15.2'nin 26-34, %28.3'nün 35-44, %37'nin 45-54, %15.2'nin 55-64 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo: 6 Velilerin Eğitim Durumlarına İlişkin Dağılımları

Okul	Frekans	%
İlkokul	30	73.1
Ortaokul	7	17.1
Lise	3	7.3
Üniversite	1	2.4
Karasız	5	10.9
Toplam	46	100

Araştırmaya katılan velilerin eğitim durumlarının verildiği Tablo 6'ya göre, velilerin, %73.2'nin ilkokul mezunu, %2.4'nün üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo: 7 Velilerinin Çocuklarının Yatılı ve Gündüzlü Olmalarına İlişkin Dağılımları

Yatılı\Gündüzlü	Yatılı	Gündüzlü	Toplam
Frekans	22	24	46
%	46.7	53.3	100

Araştırmaya katılan velilerin çocuklarının yatılı ve gündüzlü olma dağılımının verildiği Tablo 7'ye bakıldığında, velilerin çocuklarının %46.7'nin yatılı olduğu görülmektedir.

Tablo: 8 Velilerin Çocuk Sayılarına İlişkin Dağılımı

Çocuk sayısı	F	%	$\bar{X}$	Ss
2	2	4.3	4.69	0.72
3	1	2.2		
4	6	13.0		
5 ve üstü	37	80.4		
Toplam	46	100		

Tablo 8'e bakıldığında, velilerin önemli bir çoğunluğunun (% 80.4) 5 ve üstünde çocukları oldukları görülmektedir.

Tablo: 9 Velilerin Aylık Gelirlerine İlişkin Dağılımları

Aylık Gelir	F	%
0-300	11	23.9
301-500	24	54.5
501-800	6	13.0
801-1000	2	4.5
1000 ve üstü	1	2.3
Kararsız	2	4.5
Toplam	46	100

Araştırmaya katılan velilerin aylık gelirlerinin dağılımının verildiği Tablo 9' da %78.4'nün aşgari ücretin altında gelirleri olduğu görülmektedir.

4.2. Öğrencilerin ve Velilerin Beden Eğitimi Dersi ve Ders Dışı Etkinliklere İlişkin Düşünceleri

Tablo: 10 Öğrencilerin Okul Takımlarında Oynayıp Oynamadıklarına İlişkin Dağılımları

Takım Sporu	Frekans	%
Evet	22	52.4
Hayır	20	47.6
Toplam	42	100

Tablo 10'a bakıldığında öğrencileri, %52.4'nün okul takımlarında oynadığı, %47.6'nın ise oynamadığı görülmektedir.

Tablo: 11 Öğrencilerin Öğrenimleri Süresince Bir Branşta Okul Takımlarında Yer Alıp Almadıklarına İlişkin Dağılımı

Takımda oynama	F	%
Evet	12	28.6
Hayır	30	71.4
Toplam	42	100

Tablo 11'e göre , öğrencilerin %28.6'ı bir spor branşında okul takımında yer almıştır.

Futbol	27	64.3	12	28.6	2	4.8	1	2.4	-	-	42	100	4.54	0.71
Atletizm	9	21.4	18	42.9	9	21.4	2	4.8	4	9.5	42	100	3.66	1.19
Masa Tenisi	5	11.9	11	26.2	16	38.1	7	16.7	3	7.1	42	100	3.19	1.10

Tablo 13'e bakıldığında öğrencilerin beğendiği ve çok beğendiği okul takımının Futbol (%64.3) olduğu, onu Atletizm (%21.4) ve Masa tenisi (%11.9) takımlarının izlediği görülmektedir.

Tablo: 14 Kız Öğrencilerin Okullarında Yer Alan Mevcut Okul Takımları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılım

	Futbol		Atletizm		Masa Tenisi	
	F	%	F	%	F	%
Çok Beğeniyorum	8	44.4	6	33.3	2	11.2
Beğeniyorum	8	44.4	7	38.8	4	22.3
Kararsız	2	11.2	3	16.7	11	61
Beğenmiyorum	-	-	2	11.2	1	5.5
Hiç Beğenmiyorum	-	-	-	-	-	-
Toplam	18	100	18	100	18	100

Tablo 14'e bakıldığında kız öğrencilerin beğendiği ve çok beğendiği okul takımının Futbol (%88.8) olduğu, onu Atletizm (%72.1) ve Masa tenisi (%33.5) takımlarının izlediği görülmektedir.

Tablo: 15 Erkek Öğrencilerin Okullarında Yer Alan Mevcut Okul Takımları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılım

	Futbol		Atletizm		Masa Tenisi	
	F	%	F	%	F	%
Çok Beğeniyorum	19	79.1	2	8.4	4	16.6
Beğeniyorum	3	12.5	12	50	6	25.1
Kararsız	2	8.4	4	16.6	6	25.1
Beğenmiyorum	-	-	2	8.4	4	16.6
Hiç Beğenmiyorum	-	-	4	16.6	4	16.6
Toplam	24	100	24	100	24	100

Tablo 15'e bakıldığında öğrencilerin beğendiği ve çok beğendiği okul takımının Futbol (%91.6) olduğu, onu Atletizm (%58.4) ve Masa tenisi (%41.7) takımlarının izlediği görülmektedir.

Tablo: 16 Öğrencilerin Okullarındaki Mevcut Ders Dışı Etkinlikler Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

Etkinlik Adı	Ç. B.		Beğeniyorum		Kararsız		Beğenmiyorum		Hiç. B.		Toplam		$\bar{X}$	Ss
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Santraç	1	2.7	6	14.3	7	16.7	11	26.2	1	2.4	42	100	4.00	1.20
Tiyatro	26	61.9	13	31.0	2	4.8	1	2.4	-	-	42	100	4.60	0.63
Halk Oyunları	26	47.6	13	26.2	2	4.8	1	2.4	-	-	42	100	3.92	1.33
Drama	8	19.0	13	31.0	8	19.0	11	26.2	2	4.8	42	100	3.36	1.26
Şiir Dinletisi	21	50.0	13	31.0	3	7.1	4	9.5	1	2.4	42	100	4.60	0.63
Koro	12	28.6	13	31.0	5	11.9	5	11.9	7	16.7	42	100	3.43	1.46

Tablo 16'ya bakıldığında, öğrencilerin çok beğendiği ve beğendiği sosyal etkinlik %92.9'la tiyatro olurken, en beğenilmeyen ders dışı etkinliğin ise sırayla Santraç (%28.6), Koro (%28.6), Drama (%31.0) olduğu görülmektedir.

Tablo: 17 Kız Öğrencilerin Okullarındaki Ders Dışı Etkinlikler Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

Etkinlik Adı	Santraç		Tiyatro		Halk Oyunları		Drama		Şiir Dinletisi		Koro	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Çok Beğeniyorum	4	22.3	9	50	9	50	3	16.7	7	38.8	5	27.9
Beğeniyorum	6	33.3	7	38.8	4	22.3	7	38.8	7	38.8	8	44.4
Etkinlik Yok	1	5.5	-	-	1	5.5	2	11.2	-	-	1	5.5
Beğenmiyorum	3	16.7	1	5.5	1	5.5	3	16.7	2	11.2	1	5.5
Hiç Beğenmiyorum	3	16.7	-	-	3	16.7	1	5.5	2	11.2	3	16.7
Kararsız	1	5.5	1	5.5	-	-	2	11.2	-	-	-	-
Toplam	1	100	18	100	18	100	18	100	18	100	18	100
	8											

Tablo 17'ye bakıldığında, kız öğrencilerin çok beğendiği ve beğendiği sosyal etkinlik %88.8'le tiyatro olurken, en beğenilmeyen ders dışı etkinliğin ise

sırayla Santraç (%33.4), Şiir Dinletisi (%22.4), Drama (%22.2) olduğu görülmektedir.

Tablo: 18 Erkek Öğrencilerin Okullarındaki Ders Dışı Etkinlikler Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

Etkinlik Adı	Santraç		Tiyatro		Halk Oyunları		Drama		Şiir Dinletisi		Koro	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Çok Beğeniyorum	8	33.3	15	62.7	9	37.7	3	12.5	6	25	6	25
Beğeniyorum	6	25	7	29.1	7	29.1	8	33.3	10	41.8	9	37.7
Etkinlik Yok	1	4.1	-	-	1	4.1	2	8.4	4	16.6	3	12.5
Beğenmiyorum	5	21	1	4.1	3	12.5	6	25	1	4.1	2	8.4
Hiç Beğenmiyorum	-	-	-	-	1	4.1	3	12.5	2	8.4	3	12.5
Kararsız	4	16.6	1	4.1	3	12.5	2	8.4	1	4.1	1	4.1
Toplam	24	100	24	100	24	100	24	100	24	100	24	100

Tablo 18'e bakıldığında, erkek öğrencilerin çok beğendiği ve beğendiği sosyal etkinlik %91.8'le tiyatro olurken, en beğenilmeyen ders dışı etkinliğin ise sırayla Drama (%37.5), Santraç (%21), Koro (%20.9) olduğu görülmektedir.

Tablo: 19 Öğrencilerin İleriki Yaşamlarında Çocuk Sahibi Olduklarında Onların Sosyal Etkinliklere Katılmalarına İzin Verip Vermeme Düşüncelerine İlişkin Dağılım

Sosyal etkinliklere izin	Frekans	%
Evet	22	52.4
Hayır	18	42.9
Kararsız	2	4.8
Toplam	42	100

Tablo 19'a bakıldığında, ileride çocuk sahibi olmaları durumunda, onların sosyal etkinliklere katılmalarına %52.4'nün evet cevabını verme, % 42.9'nun ise hayır cevabını verme düşüncesinde oldukları görülmektedir.

Tablo: 20 Öğrencilerin İleriki Yaşamlarında Çocuk Sahibi Olduklarında Onların Okul Takımlarına Katılmalarına İzin Verme Durumlarının Cinsiyet Açısından Farklılığına İlişkin Dağılımı

Çocuk	Frekans	%
Erkek	14	33.3
Kız	2	4.8

İkiside	24	57.1
Hiçbirisi	2	4.8
Toplam	42	100

Tablo 20’de, öğrencilerin ileride çocukları olması durumunda, onların kız ve erkek çocuklarından hangilerinin okul takımlarına girmelerine izin verip vermeyeceklerine dair görüşleri belirtilmektedir. Öğrencilerin %57.1 kız ve erkek çocuklarının ikisine de izin vererek ayırım yapmamışlardır.

Tablo: 21 Öğrencilerin İleriki Yaşamlarında Çocuk Sahibi Olduklarında Onların Sosyal Etkinliklere Katılmalarına İzin Verme Durumlarının Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Dağılımı

Çocuk	Frekans	%
Erkek	9	21.4
Kız	5	11.9
İkiside	27	64.3
Hiçbirisi	1	2.4
Toplam	42	100

Tablo 21’de, öğrencilerin çocukları olması durumunda kız ve erkek çocuklarından hangilerinin sosyal etkinliklere katılmalarına izin verip vermeyeceklerine dair görüşleri belirtilmiştir. Buna göre, öğrencilerin %64.3’ü kız ve erkek çocuklarının ayırım yapmadan etkinliklere katılmalarına izin vermişlerdir.

Tablo: 22 Öğrencilerin Okul Takımlarındaki Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı

Etki	Frekans	%
Çok Etkiler	11	26.2
Etkiler	11	26.2
Kararsız	16	38.1
Etkilemez	3	7.1
Hiç Etkilemez	1	2.4
Toplam	42	100

Tablo 22'e bakıldığında öğrencilerin okul takımlarında yer almalarının ders başarılarını olumsuz yönde çok etkiler (%26.2) ve etkiler (%26.2) etkilediği düşüncesine katıldıkları görülmektedir.

Tablo: 23 Cinsiyet Farkına Göre Öğrencilerin Okul Takımlarındaki Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı

	Çok etkiler		Etkiler		Kararsızım		Etkilemez		Hiç etkilemez		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Kız	3	16.6	7	38.8	7	38.8	1	5.5	-	-	18	100
Erkek	8	33.3	4	16.6	9	37.5	2	8.4	1	4.1	24	100

Tablo 23'e bakıldığında okul takımlarının ders başarısını olumsuz etkileyip etkilemediğine ilişkin düşüncelerde kız öğrencilerin %38.8'i, erkek öğrencilerin %37.5'i bu konuda kararsız kalmış, kız öğrencilerin %55.4'ü erkek öğrencilerin %49.9'u ders başarısını olumsuz etkiler demiştir.

Tablo: 24 Öğrencilerin Ailelerinin Gelirlerine Göre Okul Takımlarındaki Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı

	Çok etkiler		Etkiler		Kararsızım		Etkilemez		Hiç etkilemez	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
0-300	2	4.7	5	11.9	3	7.1	2	4.7	-	-
301-500	3	7.1	4	9.5	8	19	-	-	-	-
501-800	4	9.5	1	2.3	3	7.1	-	-	-	-
801-1000	2	4.7	1	2.3	1	2.3	1	2.3	-	-
1000 ve üstü	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2.3

Tablo 24'e bakıldığında, öğrenci ailelerinin aylık gelirlerine göre okul takımlarındaki etkinliklerin ders başarısını olumsuz etkileyip etkilemediği ilişkisinde 0-300 ytl'lik gelir aralığındaki aileler etkinliklerin %16.6'la ders başarısını olumsuz etkileyeceği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo: 25 Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı

Etki	Frekans	%
Çok Etkiler	4	9.5
Etkiler	9	21.4
Kararsız	12	28.6
Etkilemez	15	35.7
Hiç Etkilemez	2	4.8
Toplam	42	100

Tablo 25'e bakıldığında, ders dışı etkinliklerin ders başarısını olumsuz etkileyip etkilemediğine ilişkin öğrencilerin görüşleri % 35.7'i etkilemez, %28.6'ı ise kararsız şeklinde olmuştur.

Tablo: 26 Cinsiyet Farkına Göre Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı

	Çok etkiler		Etkiler		Kararsızım		Etkilemez		Hiç etkilemez		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Kız	2	11.2	4	22.3	5	27.7	7	38.8	-	-	18	100
Erkek	2	8.4	5	20.8	7	29.1	8	33.3	2	8.4	24	100

Tablo 26'ya bakıldığında, ders dışı etkinliklerin ders başarısını olumsuz etkileyip etkilemediğine ilişkin kız öğrencilerin görüşleri % 38.8'i, erkek öğrencilerin % 33.3'ü etkilemez, kız öğrencilerin %27.7'i, erkek öğrencilerin %29.1'i kararsız şeklinde olmuştur.

Tablo: 27 Öğrencilerin Ders Dışı Etkinliklerin Derslerdeki Başarılarını Olumsuz Etkileyip Etkilenmediğine İlişkin Düşüncelerinin Ailelerin Gelirlerine Göre Dağılımı

	Çok etkiler	Etkiler	Kararsızım	Etkilemez	Hiç etkilemez

	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
0-300	-	-	4	9.5	2	4.7	2	4.7	-	-
301-500	2	4.7	1	2.3	6	14.2	5	11.9	1	2.3
501-800	2	4.7	3	7.1	3	7.1	5	11.9	1	2.3
801-1000	-	-	1	2.3	1	2.3	2	4.7	-	-
1000 ve üstü	-	-	-		-		1	2.3	-	-

Öğrenci ailelerinin gelirlerine göre, ders dışı etkinliklerin ders başarısını olumsuz etkileyip etkilememe görüşlerinin verildiği tablo 27’de, geliri 301-500 ve 501-800 ytl aralığında olan aileler %14.2’le etkilemez şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo: 28 Öğrencilerin Kız ve Erkek Birlikte Çalışmalara Katılmaları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

Birlikte çalışmaya katılma	Frekans	%
Evet	29	69
Hayır	13	31
Toplam	42	100

Tablo 28, öğrencilerin kız ve erkeklerin beraber çalışmalara katılmaları hakkındaki düşüncelerini göstermektedir. Buna göre, öğrencilerin %69’u birlikte çalışmaya evet cevabını belirtmişlerdir.

Tablo: 29 Öğrencilerin Okuldaki Ders Dışı Etkinliklerin Daha Etkili Olmasında Hangi Unsurların Önemli Olduğuna İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı

Etki	Frekans	%	$\bar{X}$	Ss
1. Okul İdaresi	8	19	3.72	2.37
2. Öğretmenin Bilgisi	8	19		
3. Öğrencinin Tutumu	7	16.7		
4. Velinin İlgisi	6	14.4		
Hepsi	4	9.5		

1 ve 3	3	7.1		
2 ve 3	1	2.4		
2, 3 ve 4	3	7.1		
1 ve 2	1	2.4		
1, 2 ve 4	1	2.4		
Toplam	42	100		

Tablo 29'a bakıldığında öğrencilerin %19'nun öğretmenin bilgisi ve %19'nun okul idaresi cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo: 30 Öğrencilerin Okullarının Malzeme ve Tesis Açısından Yeterliğine İlişkin Düşüncelerinin Dağılımı

Malzeme ve Tesis	Frekans	%
Çok Yeterli	2	4.8
Yeterli	12	28.6
Kararsız	5	11.9
Yetersiz	16	38.1
Çok Yetersiz	7	16.7
Toplam	42	100

Tablo 30, öğrencilerin okullarındaki malzeme ve tesisin öğrenciler için yetersiz olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin, %54.8'i okullarındaki tesis ve malzemeyi yetersiz bulmaktadırlar.

Tablo: 31 Öğrencilerin Beden Eğitimi Derslerinin Kaç Saat Olması Gerektiği Hakkındaki Düşünceleri

Ders Saati	Frekans	%
1	1	2.4
2	27	64.3
3	7	16.7
4	7	16.7
Toplam	42	100

Tablo 31'de öğrencilerin beden eğitimi ders saati hakkındaki düşünceleri belirtilmiştir. Buna göre, öğrencilerin %64.3'ü beden eğitimi ders saatlerinin 2 saat olması gerektiği hakkında görüş belirtmişlerdir.

Tablo: 32 Velilerin Daha Önce Spor Yapıp Yapmadıklarının Dağılımı

Spor Yapma	Frekans	%
Evet	11	23.9
Hayır	35	76.1
Toplam	46	100

Tablo 32'ye bakıldığında velilerin %23.9'nun spor yaptığı , % 76.1'nin spor yapmadığı görülmektedir.

Tablo: 33 Velilerin Çocuklarının Spor Yapmalarını İsteyip İstemediklerine İlişkin Dağılımı

Spor Yapmasını İsteme	Frekans	%
Evet	30	65.2
Hayır	16	34.8
Toplam	46	100

Tablo 33'e bakıldığında velilerin %65.2'nin çocuklarının spor yapmalarını isteme, %34.8'nin çocuklarının spor yapmasını istemedikleri düşüncesinde oldukları görülmektedir.

Tablo: 34 Velilerin Mevcut Okul Takımları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

Okul Takımı	Çok B.		Beğeniyorum		Kararsız		B.miyorum		Hiç B.		Toplam		$\bar{X}$	Ss
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Futbol	23	50	12	26.7	1	2.2	4	8.9	6	13.3	46	100	3.93	1.45
Atletizm	5	10.9	20	43.5	11	23.9	5	10.	5	10.9	46	100	3.33	1.16
Masa Tenisi	3	6.5	12	26.1	18	39.2	6	13.0	7	15.2	46	100	2.95	1.16

Tablo 34'e bakıldığında, velilerin beğendiği ve çok beğendiği okul takımının Futbol (%76.7) olurken, onu Atletizm (%54.4) ve Masa Tenisi (%32.6) görülmektedir.

Tablo: 35 Velilerin Ders Dışı Etkinlikler Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

Sosyal E.	Ç.B.		B.yrm		Kararsız		B.miyorum		H.B.		Toplam		$\bar{x}$	Ss
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Santraç	14	30.4	14	30.4	4	8.6	9	19.6	5	10.9	46	100	3.52	1.42
Tiyatro	18	39.1	18	39.1	2	4.3	7	15.2	1	2.2	46	100	4.00	1.12
Halk Oyunu	18	39.1	15	32.6	4	8.7	8	17.4	1	2.2	46	100	3.89	1.17
Drama	4	8.7	9	19.6	16	34.8	11	23.9	6	13.0	46	100	2.86	1.15
Şiir Dinletisi	16	34.8	13	28.3	4	8.7	12	26.1	1	2.2	46	100	3.68	1.27
Koro	14	30.5	16	34.8	3	6.5	8	17.4	5	10.9	46	100	3.56	1.37

Tablo 35'e bakıldığında velilerin beğendiği ve çok beğendiği sosyal etkinlik %78.2 ile tiyatro olurken, onu en beğenilmeyen ders dışı etkinliğin ise sırasıyla drama (%33.9) ve santraç (%30.5) olduğu görülmektedir.

Tablo: 36 Velilerin Çocuklarının Okul Takımlarına Girmelerini İsteyip İstemedikleri Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

Okul Takımını İsteme	Frekans	%
Evet	30	65.2
Hayır	16	34.8
Toplam	46	100

Tablo 36'ya bakıldığında velilerin çocuklarının okul takımlarına girmelerini isteme konusunda % 65.2'nin evet, % 34.8'nin de hayır cevabını verdiği görülmektedir..

Tablo:37 Velilerin Çocuklarının Sosyal Etkinliklere Katılmalarını İsteyip İstemedikleri Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

Sosyal Etkinlik	Frekans	%
Evet	26	56.5
Hayır	18	40.9
Cevapsız	2	4.3
Toplam	46	100

Tablo 37'ye bakıldığında velilerin çocuklarının sosyal etkinliklere katılmalarını isteyip istemedikleri konusunda % 56.2'nin evet, %40.9'nun hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan velilerin aylık gelirlerine göre, okul takımına katılan çocuklarının ders başarılarının olumsuz etkilenip etkilenmeyeceğini gösteren tablo 39’da 301-500 ytl gelir aralığındaki ailelerin % 43.4’nün olumsuz etkileyeceği konusunda görüş belirttiği görülmektedir.

Tablo: 40 Velilerin Eğitim Durumlarına Göre Okul Takımında Olmanın Çocukların Ders Başarısını Olumsuz Etkileyip Etkilemeyeceği Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

	Çok Etkiler		Etkiler		Karasızım		Etkilemez		Hiç etkilemez	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
İlkokul	7	15.2	18	39.1	4	8.6	1	2.1	-	-
Ortaokul	2	4.3	2	4.3	2	4.3	1	2.1	-	-
Lise	1	2.1	1	2.1	-	-	1	2.1	-	-
Üniversite	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2.1

Araştırmaya katılan velilerin eğitim durumlarına göre, okul takımına katılan çocuklarının ders başarılarının olumsuz etkilenip etkilenmeyeceğini gösteren tablo 40’da ilkokul mezunu ailelerin 54.3’nün olumsuz etkileneceği konusunda görüş belirttiği görülmektedir.

Tablo: 41 Velilere Göre Sosyal Etkinliklere Katılmanın Çocukların Ders Başarısını Olumsuz Etkileyip Etkilemeyeceği Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

Etki	Frekans	%
Çok etkiler	5	10.9
Etkiler	21	45.7
Kararsız	6	13.0
Etkilemez	14	30.4
Hiç Etkilemez	-	-
Toplam	46	100

Araştırmaya katılan velilerin sosyal etkinliklere katılan çocuklarının ders başarısının olumsuz etkilenip etkilenmeyeceğini gösteren tablo 41’de %56.6’nın olumsuz etkileneceği konusunda görüş belirttiği görülmektedir.

Tablo: 42 Velilerin Eğitim Durumlarına Göre Sosyal Etkinliklere Katılmanın Çocukların Ders Başarısını Olumsuz Etkileyip Etkilemeyeceği Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

	Çok Etkiler		Etkiler		Kararsızım		Etkilemez		Hiç etkilemez	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
İlkokul	3	6.5	19	41.3	3	6.5	5	10.8	-	-
Ortaokul	2	4.3	2	4.3	2	4.3	1	2.1	-	-
Lise	-	-	-	-	-	-	3	6.5	-	-
Üniversite	-	-	-	-	-	-	1	2.1	-	-

Araştırmaya katılan velilerin eğitim durumlarına göre, sosyal etkinliklere katılan çocuklarının ders başarısının olumsuz etkilenip etkilenmeyeceğini gösteren tablo 42’de ilkokul mezunu ailelerin %47.8’nin olumsuz etkileneceği konusunda görüş belirttiği görülmektedir.

Tablo: 43 Velilerin Aylık Gelirlerine Göre Sosyal Etkinliklere Katılmamın Çocukların Ders Başarısını Olumsuz Etkileyip Etkilemeyeceği Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

	Çok Etkiler		Etkiler		Kararsızım		Etkilemez		Hiç Etkilemez	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
0-300	3	6.5	4	8.6	2	4.3	2	2.1	-	-
301-500	2	4.3	16	34.7	1	2.1	5	10.8	-	-
501-800	-	-	-	-	1	2.1	5	10.8	-	-
801-1000	-	-	1	2.1	1	2.1	-	-	-	-
1000 ve üstü	-	-	-	-	-	-	1	2.1	-	-

Araştırmaya katılan velilerin aylık gelirlerine göre, sosyal etkinliklere katılan çocuklarının ders başarısının olumsuz etkilenip etkilenmeyeceğini gösteren tablo 44’de, geliri 301-500 ytl arasında değişen velilerin %39’nun olumsuz etkileneceği konusunda görüş belirttiği görülmektedir.

Tablo: 44 Velilerin Kız ve Erkek Çocukların Birlikte Çalışmalara Katılmaları Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

İzin verme	Frekans	%
------------	---------	---

Evet	22	47.8
Hayır	24	52.2
Toplam	46	100

Tablo 44'e bakıldığında, velilerin %52.2'nin kız ve erkek çocukların beraber etkinliklere katılmalarına izin vermeyerek cinsiyet ayrımı yaptıkları görülmektedir

Tablo: 45 Velilerin Çocuklarının Okul Takımlarına Girmelerine İzin Verme Durumlarının Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	%
Erkek	22	47.8
Kız	1	2.2
İkisinde	21	45.7
Hiçbiri	2	4.3
Toplam	46	100

Tablo 45'e bakıldığında, velilerin %47.8'nin erkek çocuk diyerek ayrımı yaptığı, %45.7'nin i ikisi birden diyerek ayrım yapmadığı görülmektedir.

Tablo: 46 Velilerin Çocuklarının Sosyal Etkinliklere Katılmalarına İzin Verme Durumlarının Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	%
Erkek	12	26.1
Kız	6	13.0
İkisinde	23	50.0
Hiçbiri	5	10.9

Toplam	46	100
--------	----	-----

Tablo 46'ya bakıldığında velilerin %26.1'nin erkek çocuk diyerek ayırım yaptığı , %50'nin ikisi birden diyerek ayırım yapmadığı görülmektedir.

Tablo: 47 Velilerin Beden Eğitimi Dersi ve Ders Dışı Çalışmalar Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı

Etken	Frekans	%	$\bar{X}$	Ss
1. Okul İdaresi	7	15.2	4.47	2.65
2. Öğretmenin Bilgisi	11	23.9		
3. Öğrencinin Tutumu	3	6.5		
4. Velinin İsteği	5	10.9		
Hepsi	3	6.5		
2 ve 3	6	13.0		
2, 3 ve 4	4	8.7		
1, 2 ve 4	1	2.2		
1, 2 ve 3	2	4.3		
1, 3 ve 4	1	2.2		
1 ve 2	3	6.5		
Toplam	46	100		

Tablo 47'ye bakıldığında, beden eğitimi dersi ve ders dışı etkinliklerin daha etkili olabilmesi velilerin %23.9'na göre öğretmen bilgisine bağlıdır. Bunları ise sırasıyla; okul idaresi, velinin isteği ve öğrenci tutumu takip ettiği görülmektedir.

Tablo: 48 Velilerin Çocuklarının Okullarındaki Malzeme ve Tesis Açısından Yeterliğine İlişkin Düşüncelerin Dağılımı

Yeterli\	Yetersiz	Frekans	%
Çok Yetersiz		6	13.0
Yetersiz		18	39.1
Kararsız		5	10.9
Yeterli		14	30.4
Çok Yeterli		3	6.5
Toplam		46	100

Tablo 48'e bakıldığında velilerin %52.1'nin malzeme ve tesisleri yetersiz buldukları görülmektedir.

Tablo: 49 Velilerin Beden Eğitimi Ders Saati İle İlgili Düşüncelerine İlişkin Dağılımı

Saat	Frekans	%
1	7	15.2
2	31	67.4
3	3	6.5
4	3	6.5
Olmamalı	2	4.3
Toplam	46	100

Tablo 49'a bakıldığında, velilerin %67.4'nün beden eğitimi ders saatlerinin iki saat olması gerektiği doğrultusunda görüş belirttikleri görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonuçları göstermiştir ki; bu araştırmaya katılan Güzelkonak Y.İ.B.O öğrencilerinin %42.9'u kız, %57.1'i erkek; velilerin ise %95.7'i erkek, %4.3'ü kadındır. Bu göstermektedir ki, toplumsal alanda erkekler daha baskın durumdadır. Öğrencilerin yaş grupları dağılımına bakıldığında %52.4'ü 13-14, velilerin ise %37'i 45-54 yaş grubu aralığındadır.

Araştırma grubundaki velilerin çocuklarının %46.7 yatılı öğrencilerden oluşmaktadır. Bu sonuçlara bakılırsa velilerin, çocuklarını yatılı okula göndermeyi seçmelerinin nedenleri şunlardır. Köylerinde okul bulunmaması, çocukların tüm ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanması, köy okullarına öğretmen gelmemesi, Y.İ.B.O'ların daha disiplinli olması, çeşitli imkanlara sahip olması ve üst öğrenim kurumlarına daha çok devam etmeleri v.b. nedenler velilerin yatılı okulları tercih etmelerinde etkili olmuştur (Sönmez,2000:78-79).

Velilerin aylık gelirlerinin dağılımına bakıldığında, %54.5'nin aylık gelirinin 301-500 Ytl arasında değiştiği görülmektedir. Yaşanılan bölgenin ağır iklim koşulları, işsizlik, toprakların verimsizliği gibi nedenler velilerin aylık gelirlerinin bu kadar düşük olmasını açıklar niteliktedir. Eldeki imkansızlıklar doğrultusunda çoğunlukta geliri düşük aileler, çocuklarını yatılı okullara göndermeyi tercih etmektedirler. Asgari ücretin 403.03 ytl olduğu ülkemizde, araştırmadaki velilerin de aylık gelirlerinin bu sınırdaki değişmesi geçim zorluğunu da beraberinde getirip YİBO'ların tercih edilmesine yol açan diğer bir neden olmaktadır.

Araştırmada velilerin çocuk sayılarına bakıldığında %80.4'nün 5 ve üstünde çocukları olduğunu görülmektedir. Çocuk sayısının fazlalığı dikkat çekicidir. Bunun nedeni, erkeklerin birden fazla eş sahibi olmalarından ya da Y.İ.B.O.'lara gönderilen çocukların kalabalık ailelerdeki nüfusu biraz daha azaltmak isteğinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Aile, en az evli iki yetişkin insandan ve çocuklardan meydana gelen kurumlaşmış bir biyolojik-toplumsal gruptur. En asgari işlevleri, cinsel ilişkileri de içine alan duygusal ihtiyaçların tatmini ve kontrolünün sağlanması ile; aile ve çocuklar için sosyo-kültürel bir ortamın hazırlanmasıdır (Sosyal Bilimler Ask.,2002:13). Aile, çocuğun karakter gelişiminde önemli bir unsurdur. Aile sosyal amaçlı bir kurumdur. Sosyal çevre ve okul çocuğun yetişmesinde etkili olmasına rağmen, aile daha önemli bir yere sahiptir. Gençlerin davranışları ailenin etkisi altındadır. Sosyal hareketlilik ve kentleşmenin getirdiği aile yapısındaki değişiklikler de ailelerdeki ilişki türlerinde değişiklik yaratmaktadır. Aileler, sosyal çevrenin önemini kavrayarak, çocuklarını bilinçli olarak ilgi duydukları alana yönelmesi için engel değil teşvik edici olmalıdır (Komisyon Raporu,2000:84). Ancak % 73.2 ile ilkokul mezunu olan araştırmamızdaki velilerinden bu davranışları beklemek biraz güçleşmektedir.

Öğrencilerin %52.4'ü okul takımında oynamış, velilerin %97.8'i ise okul takımında oynamamışlardır. Bu da gösteriyor ki, eğitimin kalitesi ve eğitim seviyesi arttıkça spora duyulan ilgi de artıyor. Yatılı ilköğretim bölge okulları buldukları bölgedeki kültürel yaşantıyı da etkileyen bir yapıya sahiptir. Y.İ.B.O'larla sosyal etkinliklere, sanata, müziğe, eğitime ve sporsal faaliyetlere katılımlarda artışlar meydana gelir (Taştan,2005:8). Veliler ve öğrenciler arasındaki bu fark Y.İ.B.O.'ların kültürel yaşantıyı olumlu etkilediğinin en önemli göstergesidir.

Spor, koro, halk oyunları, tiyatro, müzik, satranç gibi faaliyetlere katılan öğrencilerin akademik açıdan da başarılı oldukları unutulmamalıdır (Gülbahçe,1996:68). Öğrencilerin kendi çocukları olması durumunda, onları okul takımı ve sosyal etkinliklere katılmalarına izin verme durumları incelendiğinde %76.2’i izin verirdim cevabını vererek öğrencilerin kendilerinde yaşadıkları olumlu gelişmeler ışığında bu cevapları verdikleri söylenebilir. Ailelerinde %65.2’i çocukların spor yapmalarını istemekte, okul takımlarına ve sosyal etkinliklere katılmalarında bir sakınca görmemektedirler. Y.İ.B.O öğrencileri kapalı bir kutu içinde yaşamaktadırlar. Onları o kutudan çıkartıp sporsal faaliyetlere ve sosyal etkinliklere yönlendirebilmek, onların geleceğe ve hayata bakışlarını daha olumlu hale getireceğinin tartışılmaz olduğu söylenebilir. Y.İ.B.O öğrencilerinin istenmeyen alışkanlıklar edinmemeleri için onlara boş zamanlarını istedikleri şekilde değerlendirebilecekleri fırsatlar sunulmalıdır.

Öğrencilerin okul takımları ve sosyal etkinlikler hakkındaki düşüncelerine bakıldığında okul takımlarında ilk sırayı futbol, sosyal etkinliklerde ise tiyatro, halk oyunu ve şiir dinletisi yer almaktadır. Kız ve erkek öğrencilerin sosyal etkinlikler hakkındaki düşüncelerine bakıldığında en sevilen etkinliğin tiyatro olduğu görülmüştür. Kendilerini ifade etmekte zorlanan öğrencilerin, tiyatro ile kendilerini ifade etme yolu buldukları söylenebilir. Velilerin düşüncelerinin de aynı sıralamada olması dikkat çekicidir. Bu durum velilerin çocuklarında gördükleri olumlu gelişmelerden kaynakladığı söylenebilir. Futbolun, en çok tercih edilen ve en çok ilgilenilen branş olması diğer çalışmalarla da paralellik göstermektedir (Özçalıküşu,1999:83). Bu durum futbolun ülkemizde en popüler spor olmasının yanı sıra, ekonomik gücü zayıf olan ailelerin belki de çocuklarının futbol yoluyla bu sıkıntıdan uzaklaşabilecekleri düşüncesinde yattığı söylenebilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı etkinlikleri konusundaki düşüncelerine yönelik bir araştırmada; öğretmenlere göre, ders dışı etkinliklere katılan öğrencilerin akademik başarılarının arttığı ve öğrenci üzerinde daha enerjik ve dinamik olmaları ve daha sağlıklı olmaları şeklinde etkiler bıraktığı

sonucuna ulaşılmıştır. Eldeki çalışmada, ders dışı sportif ve sosyal etkinliklerin akademik başarıyı düşürdüğü düşüncesinin ağırlık kazanması öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin düşüncelerinin farklılaştığını göstermektedir (Ekici ve diğerleri,2000:180). Öğrencilerin %52.4'ü sportif etkinliklerin, % 30.9'u da sosyal etkinliklerin ders başarısını olumsuz etkilediğini düşünmektedir. %40.5'i ise sosyal etkinliklerden ders başarısının etkilenmeyeceğini düşünmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin ayrı ayrı düşüncelerine bakıldığında da büyük çoğunluğun ders başarısının olumsuz etkileneceği konusunda görüş belirttikleri görülmektedir. Velilerin ise %73.9'u sportif etkinliklerin, %56.6.'ı da sosyal etkinliklerin ders başarısını olumsuz etkileyeceğini belirtmektedir.

Öğrencilerin %69'u kız ve erkeklerin birlikte sosyal ve sportif etkinliklere katılmalarında sakınca görmezken, velilerin %52.2'lik kısmı bu durumu uygun bulmamaktadır. Velilerin yaşanan bölgenin kültürel özelliklerine ve düşük eğitim seviyelerine, öğrencilerin olumlu görüş bildirmeleri ise bu etkinliklerin bizzat içinde olarak daha olumlu düşünceler geliştirdikleri söylenebilir.

Okuldaki ders dışı etkinliklerin daha etkili ve ilgi çekici hale gelmesinde öğrencilerin %38'i ve velilerin % 39.1'i e büyük sorumluluğu öğretmenin bilgisi ve okul idaresiyle ilişkilendirmişlerdir. Özgündüz' ün (2006:42) yaptığı araştırmayla paralellik göstermesine karşın her iki çalışmada da, öğrenci ve velilerin bu etkinliklere olan ilgi ve istekleri problem olarak görülmektedir. Oysa öğretmenleri ve okul idaresini bu konulardaki istekleriyle harekete geçireceklerin öğrenci ve veliler olabileceği göz önüne alınması gerektiği söylenebilir.

Beden eğitimi derslerinin ve ders dışı etkinliklerinin daha etkili olabilmesi, kullanılan malzeme ve tesislerin yeterliliğine bağlıdır. Öğrencilerin %38.1'ine velilerin %51.1'ine göre de kullanılan malzeme ve tesis yetersizdir. Okullardaki tesis ve malzemenin yetersiz olması beden eğitimi dersi ve ders dışı etkinliklerinin uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Güvenlik ve sağlık problemlerinin ortaya çıkabileceği, okul bahçelerinin yeterli nitelikte olmaması

beden eğitimi öğretmenini zorlamaktadır. Elde edilen bilgiler beden eğitimi dersi ve ders dışı etkinliklerin mevcut çalışma ortamında amaçlarına ulaşmasının güçlüğünü göstermektedir. Yapılan araştırmalar, beden eğitimi derslerinin kalabalık sınıflarda , yetersiz malzeme ve tesislerde yapıldığını ve öğretmenlerin ders içi ve ders dışı öğretim yüklerinin fazla olduğunu ortaya koymuştur (Köksal,1995). Özelikler Y.İ.B.O.'larda ciddi bir malzeme ve tesis yetersizliği mevcuttur. Tüm zamanını okul içersinde geçiren çocukların daha çok tesis ve malzemeye ihtiyaçları vardır. Başoğlu'nun Ankara'daki devlet liselerinde yaptığı araştırmada da başkentteki okullar dahi spor malzemelerinin yetersizliğini gözler önüne sermektedir (Özçalıkuşu,1999:84).

Öğrencilerin ve öğretmenlerin beden eğitimi ders saatleriyle ilgili düşünceleri karşılaştırıldığında öğrencilerin %64.3'ü, velilerin %67.4'ü de iki saat diyerek birbirleriyle yakın cevaplar vermişlerdir. Yeni düzenlemeye göre, ilköğretimin ilk beş yılında 4. ve 5. sınıflarda 2 saat, 6.7. ve 8. sınıflarda birer saat olarak yer almaktadır. Beden eğitiminin istenilen amaçlara ulaşabilmesi için bu ders saatleri oldukça yetersizdir. Oysaki batılı ülkelere bakıldığında öğrencilerin ilköğretim kurumlarında 8 yıl boyunca aldıkları beden eğitimi ders saatleri toplamı Fransa'da 1200, İngiltere'de 960, İsviçre'de 720 saatken Türkiye'de ise 512 saattir. (Şinoforoğlu, Sevim,2003:29).

Öğrencilere ileride çocukları olması durumunda, onların okul takımı ve sosyal etkinliklere katılmalarında kız ve erkek çocuklarından hangilerine izin verip vermeme sonuçlarına baktığımızda %57.1'i okul takımına, %64.3'ü sosyal etkinliklerde ikisi de demiş, velilerinde %45.7'i ikisi derken, %47.8'i erkek çocuk demiştir. Sosyal etkinliklerde izin verme durumunda ise %50'i ikisi de demiştir. Bu sonuçlar göstermektedir ki, öğrencileri cinsiyet ayrımı yapmadan kız ve erkek çocuklarını okul takımı ve sosyal etkinliklere gönderebilecekken velilerin erkek çocuklarını okul takımına gönderirken (futbol, atletizm, masa tenisi), sosyal etkinliklere (satranç, halk oyunları, koro...) kız ve erkek çocuklarının ikisini de izin verebileceklerini gösteriyor. Veliler daha çok mücadele isteyen etkinliklere

erkek, daha bireysel ve aktif olmayan etkinliklere kız ve erkek çocuklarının ikisini birden göndermeyi tercih ediyor.

Sonuç olarak; Y.İ.B.O.'larda öğrenim gören öğrencilerin enerjilerini olumlu faaliyet alanlarında harcamaları için gerekli imkanların sağlanması, tesis ve malzeme eksikliklerinin tamamlanması, deneyimli öğretmenler ışığında, ailelerine ayrı öğrenim gören çocukların aydınlatılması gerekmektedir.

Özellikle Doğu Anadolu bölgesindeki, yatılı okullarda okuyan çocuklarda, ezilmişlik ve dışlanmışlık duygusu hakimdir. Okul ortamı ve okuldan sonraki ders dışı etkinlikler çocuğun kendini tanımasını ve hayat görüşlerinin şekillenmesini sağlar. Ayrıca, çeşitli sosyal ve sporsal faaliyetlere katılan çocuklarda, benlik saygısı ve özgüven gelişimi sağlanırken akademik başarılarında da artışlar meydana gelir. Eğer eğitimin ve insanların kalitesinin artmasını istiyorsak, 24 saatini bu okullarda geçiren öğrenciler için olanaklar çeşitlendirmelidir. Ailelerinde bilinçlendirilerek sporsal ve sosyal faaliyetlerin önemini anlamaları sağlanmalıdır.

ÖNERİLER

1. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki okullarda eğitimin niteliğinin arttırılmasına yönelik tedbirlerin alınması gerekmektedir.
2. Çeşitli sosyal etkinlikler (Sinema, tiyatro günleri, sergi) düzenlenerek Y.İ.B.O.' larla toplumun kaynaşması sağlanmalıdır.
3. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ndeki Y.İ.B.O. 'ların fiziki şartlarının daha elverişli hale getirilmesi gerekir.
4. Y.İ.B.O.'lar buldukları bölgede birer kültür merkezi durumundadır. Gelişimi sağlamak için bu okulların iyileştirilmesi gerekmektedir.
5. Y.İ.B.O. öğrencilerindeki ezilmişlik ve dışlanmışlık duygusunu ortadan kaldırmak için, onların kendilerini ispatlayabilecekleri faaliyet alanlarına yönlendirilmesi gerekmektedir.
6. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki erkek egemen toplumdan uzaklaşıp, kız çocuklarından okul takımı ve sosyal etkinliklere girme oranlarının arttırılması gerekmektedir.
7. Beden eğitimi dersi ve ders dışı etkinliklerin sağlıklı yürütülebilmesi için gerekli ortamlar yaratılmalı ve araç-gereç eksiklikleri giderilmelidir.
8. Velilerinde sporsal ve sosyal etkinliklere katılımları sağlanmalı ve bu tür etkinliklerin faydaları konusunda bilinçlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ateş, M. (1992). Demokrasi ve Spor Eğitimi. **Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**. İzmir, 34.
- Aracı, H. (2006). **Okullarda Beden Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayınları.
- Binbaşoğlu, C. (1986). Ders Dışı Etkinliklerin Niteliği, Önemi ve Değeri. **Çağdaş Eğitim Dergisi**. 14-28.
- Başaran, İ.E. (1978). **Eğitim Psikolojisi**. Ankara: Bilim Matbaası.
- Büyükdüvenci, S. (1987). Eğitim Felsefesi. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları**. Ankara: 122.
- Binbaşoğlu, C. (1983). **Genel Öğretim Bilgisi**. 3. Baskı Ankara
- Demirhan, G. (2001). Dünya’ da Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme. **2. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu**. Bursa: Uludağ Üniversitesi. 21-23 Aralık 20-42.
- Demirhan, G. (2002). Çağdaş Beden Eğitimi Öğretmeni. **7. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi**. Antalya: 27-29 Ekim 88.
- Demirel, Ö. Kaya, Z. (2001). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Ankara: Pegem Yayınları.
- Devlet Planlama Teşkilatı V. Beş Yıllık Kalkınma Planı 1983 Yılı Programı, Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, Özel İhtisas Komisyon Raporu. Ankara: 1983, 187-189.
- Gültekin, S. (2006) Eğitim Sen, “**YİBO ve PİO’lar Sorun Üretmeye Devam Ediyor**”
- Erkal, M. (1998). **Sosyolojik Açından Spor**. İstanbul: Filiz Kitabevi.

- Ekici, S., Soyer, F., Özmaden, M. Devecioğlu, S., Pepe, K., Acet, M. (2000). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Etkinlikleri Üzerine Bir Araştırma. **Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri 1. Kongresi Sporda Psiko- Sosyal Alanlar Spor Yönetim Bilimleri.** Ankara: 26-27 Mayıs 169-180.
- Ergun, M. (1993). **İnsan ve Eğitimi.** İstanbul: Ocak Yayınları.
- Ertürk, S. (1979). **Eğitimde Program Geliştirme.** Ankara: Yelkentepe Yayınları
- Gezgin, M. Amman, T. (1993). Temel Eğitimde Yararlılık Açısından Spor Olgusu. **Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Uluslar arası Sempozyumu.** Manisa: 1993. 12.
- Gökçe, B. Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları. **Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları.** Ankara: 1984.
- Gökmen, H., Açıkalm, A. (1985). **Yükseköğretim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri,** Ankara: M.E.B. Basım evi.
- Gülbahçe, Ö. (1996). **Boş Zamanları Değerlendirme Alışkanlıkları (Türkiye Örneği).** Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.)
- Gezgin, Gezgin, M. Amman, T. (1994). Temel Eğitimde Yararlılık Açısından Spor Olgusu. **II. Ulusal Sempozyum Kitabı.** Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- G.S.G.M. (2005). **Herkes İçin Spor Federasyonu El Kitabı.** Ankara.
- Gündüz, N., Koç, S., Tüver, F. (1991). Orta Eğitim Kurumlarındaki Ders Dışı Sportif Etkinliklerin Eğitim Programları ve İşlevselliği Açısından Değerlendirilmesi. **I. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu.** 19-21 Aralık 229.
- Gladwell ve Hatcher (1989). **Foundations of Physical Education.** The C.U. Mosloy Com Saint Louis.

- Harrison J. M. ve Blacemore (1992). **Instructional Straregles for Secondary Scholl Physical Education**. Dubuque ve Al Wm. Brown.
- Karaküçük, S., Yetim, A. (2000). Okul Müdürlerinin Ders Dışı Etkinlikleri Uygulamalarına Yönelik Sorunları. **Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri 1. Kongresi Sporda Psiko- Sosyal Alanlar Spor Yönetim Bilimleri**. Ankara: 26-27 Mayıs138-143.
- Karaküçük, S. (1997). **Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme Kavram, Kapsam ve Bir Araştırma)**. Ankara: Sistem Ofset.
- Karaküçük, S. (1999). Okul Yöneticilerinin Ders Dışı Etkinliklere Yaklaşımları. **Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**. Cilt IV. Sayı 3 52-61.
- Karasüleymanoğlu, A.(1997). **Yeni Boyutlarıyla Spor**. Ankara: Engin Yayınları.
- Kelecioğlu, K. (2004). **Türkiye’de Y.İ.B.O. ve P.İ.O.’lara İlişkin Bilgiler**. M.E.B.
- Kılıç, A. (2007). Yatılı İlköğretim Bölge Okullarına Genel Bir Bakış. **Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimleri Dergisi**. (83) 38-42.
- Kışlalı, A. (1989). **Demokrasi Eğitiminde Öneriler Demokrasi İçin Eğitim**. Ankara: TED Yayınları.
- Komisyon Raporu (1998). **Gençliğin Serbest Zaman Faaliyetleri**. I. Gençlik Şurası Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayını 1-9.
- M.E.B. (2006). **İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği**. Ankara.
- M.E.B. (1994). İlk ve Ortaöğretim Kurumları Beden Eğitimi Öğretmenler Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Talimatı. Ankara.
- Mosston, M. ve Ashworth, S.(1986). **Teaching Physical Education**. New York: Macmillan Publishing Company.
- Mutlutürk, N. (1995). Milli Eğitim Bakanlığı ile Gençlik Spor Genel Müdürlüğünün Orta Öğrenim Genelgesinin Getirdiği Ders Dışı Etkinliklerde Sporun Yeri ve Önemi. **Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sporun II. Ulusal Sempozyumu**. Manisa: 16-18 Aralık 245.

- M.E.B. (2006). **Y.İ.B.O ve P.İ.O.lar Sorun Üretmeye Devam Ediyor.**
- M.E.B. (2003). **Y.İ.B.O. ve P.İ.O. Okulları Yönetici Kılavuz Kitabı.** İstanbul.
- M.E.B. (1989). **Ortaokul ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkındaki Yönetmelik.**
- Nixon, John, E. (1974). **An Introduction to Physical Education (Eighth Ed.)** Toronto: W. B. Saunders Company.
- Özgüven, M. (1996). **Toplum Bilimlerine Giriş.** Bursa: Ekin Kitabevi.
- Öz, H. (2000). **Beden Eğitiminde Spor.** Erzurum.
- Özçalıküşu, O. (1998). **Y.İ.B.O.'da Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanları Değerlendirme ve Spor Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Hatay il Örneği).** Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Anabilim Dalı. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.)
- Özel İhtisas Komisyon Raporu (2000). 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı Beden Eğitimi ve Spor İstanbul Olimpiyatları. Ankara.
- Seçgin, H. (1996). **Orta Eğitim Kurumlarında Eğitsel Kol Çalışmalarının Boş Zaman Değerlendirmesine Katkıları (İzmir Örneği)** İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. (Yayınlanmış Doktora Tezi.)
- Şinoforoğlu, T., Sevim, O. (2003). **Türk Beden Eğitimi Spor Sistemi ve Uluslar arası Karşılaştırmalar.** “İlk ve Orta Öğretimde Beden Eğitimi ve Spor” Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Seminer Çalışması.
- Sosyal Bilimler Ansiklopedisi (2002). İstanbul: Risale Yayınları.
- Sönmez, M. (2000). **Y.İ.B.O.'ların Varlığının Velilerin Çocuklarını Okula Göndermeleri Üzerine Etkisi.** Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.)
- Sönmez, V. (2001) **Öğretmen El Kitabı.** Ankara: Anı Yayınları.

- Tamer, K., Pulur, A. (2001) **Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Ada Matbaa.
- Taştan, A. (2005). **Yatılı İlköğretim Bölge Okulları**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Teftişi Yüksek Lisans Programı.
- Tezcan, M. (1991) **Eğitim Sosyolojisi**. Ankara: 6. Baskı.
- Tolan, B. (1996) **Toplum Bilimlerine Giriş**. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Ursprung, L., Freitag, E., Schiling, G. (1995). **European Review of Institutes of Physical Education**. Zürich: Gesellschaft zur Förderung der Sportwissenschaften an der ETH.
- Ünver, Ö. (1986). 12-24 Yaş Gençlerin Sosyo-Ekonomik Sorunları Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları 213-277.
- Pehlivan Z. (1992) **Ders Dışı Okul Spor Etkinlikleri ve Yeniden Örgütlenmesi**. Ankara: Gökçe Karataş Yayınları.

EKLER

VELİ ANKET FORMU

(1.BÖLÜM)

1- Cinsiyetiniz E ( ) K ( )

2- Yaşınız:

3- En son mezun olduğunuz okul :

İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
( )	( )	( )	( )	( )

4- Velisi olduğunuz öğrenci yatılı mı, gündüzlü mü?
( ) Yatılı ( )Gündüzlü

5- Kaç çocuğunuz var

1 ( )	2 ( )	3 ( )	4 ( )	5 ve üstü ( )
-------	-------	-------	-------	---------------

6- Ailenizin toplam aylık geliri

0-300	301-500	501-800	801-1000	1000 üstü
( )	( )	( )	( )	( )

7- Şimdiye kadar bir takımında spor yaptınız mı ?

Evet ( )

Hayır ( )

8- Okul yaşamınız boyunca herhangi bir branşta okul takımında oynadınız mı?

( )Evet ise hangi branş .....

( )Hayır

(2.BÖLÜM)

9- Çocuğunuzun sporcu olmasını ister misiniz ?

Evet ( )

Hayır ( )

10- Okullarda oluşturulan okul takımı hakkında ne düşünüyorsunuz ?

	Çok beğeniyorum	Beğeniyorum	Etkinlik Yok	Beğenmiyorum	Hiç beğenmiyorum
Futbol	( )	( )	( )	( )	( )
Atletizm	( )	( )	( )	( )	( )
Masa tenisi	( )	( )	( )	( )	( )
Diğer	( )	( )	( )	( )	( )

11- Okullarda oluşturulan sosyal etkinlikler hakkında ne düşünüyorsunuz ?

	Çok beğeniyorum	Beğeniyorum	Etkinlik Yok	Beğenmiyorum	Hiç beğenmiyorum
Satranç	( )	( )	( )	( )	( )
Tiyatro	( )	( )	( )	( )	( )
Halk oyunları	( )	( )	( )	( )	( )
Drama	( )	( )	( )	( )	( )
Şiir Dinletisi	( )	( )	( )	( )	( )
Koro	( )	( )	( )	( )	( )
Diğer	( )	( )	( )	( )	( )

12- Çocuğunuzun okul takımına girmesine izin verir misiniz ?

( ) Evet ise hangi branş.....

( )Hayır

13- Çocuğunuzun sosyal etkinliklere katılmasına izin verir misiniz ?

Evet ise hangi etkinlik..... Hayır

14- Okul takımı öğrencinin ders başarısını olumsuz etkiler mi?

Kararsızım	Çok etkiler	Etkiler	Etkilemez	Hiç etkilemez
☐	☐	☐	☐	☐

15- Sosyal etkinlikler öğrencinin ders başarısını olumsuz etkiler mi?

Kararsızım	Çok etkiler	Etkiler	Etkilemez	Hiç etkilemez
☐	☐	☐	☐	☐

16- Okuldaki çalışmalarda öğrencilerin kızlar ve erkekler ile beraber etkinliğe katılmasına izin verir misiniz ?

Evet Hayır

17- Okullarda Beden Eğitimi dersi ve ders dışı çalışmaların daha etkili olabilmesi sizce nelere bağlıdır

- Okul idaresinin tutumu
- Öğretmenin bilgisi
- Öğrencinin tutumu
- Velinin ilgisi
- Diğer faktörler.....

18- Beden Eğitimi dersinde kullanılan tesis ve spor malzemelerini yeterli buluyor musunuz ?

Kararsızım	Çok yeterli	Yeterli	Yetersiz	Çok yetersiz
☐	☐	☐	☐	☐

19- Beden Eğitimi sizce okullarda haftada kaç ders saati olmalıdır ?

1 ders	2 ders	3 ders	4 ders	Kalkmalı
☐	☐	☐	☐	☐

20- Bir kız ve bir erkek çocuğa sahip olsanız hangisinin okul takımına girmesine izin verirsiniz ?

Erkek çocuk Kız çocuk İki birden Hiçbirini

21- Bir kız ve bir erkek çocuğa sahip olsanız hangisinin sosyal etkinliklere girmesine izin verirsiniz ?

Erkek çocuk Kız çocuk İki birden Hiçbirini

ÖĞRENCİ ANKET FORMU**(1.BÖLÜM)**

1- Cinsiyetiniz E ( ) K ( )

2- Yaşınız:

3- Ailenizin toplam aylık geliri

0-300	301-500	501-800	801-1000	1000 üstü
( )	( )	( )	( )	( )

4- Şimdiye kadar bir takımda spor yaptınız mı ?

Evet ( )

Hayır ( )

5- Okul yaşamınız da herhangi bir branşta okul takımında oynadınız mı?

( )Evet ise hangi branş .....

( )Hayır

(2.BÖLÜM)

6- İleriki yaşamınızda çocuğunuz olsaydı sporcu olmasını ister miydiniz ?

Evet ( )

Hayır ( )

Okullarda oluşturulan okul takımı hakkında ne düşünüyorsunuz ?

	Çok beğeniyorum	Beğeniyorum	Etkinlik Yok	Beğenmiyorum	Hiç beğenmiyorum
Futbol	( )	( )	( )	( )	( )
Atletizm	( )	( )	( )	( )	( )
Masa tenisi	( )	( )	( )	( )	( )
Diğer	( )	( )	( )	( )	( )

11- Okullarda oluşturulan sosyal etkinlikler hakkında ne düşünüyorsunuz ?

	Çok beğeniyorum	Beğeniyorum	Etkinlik Yok	Beğenmiyorum	Hiç beğenmiyorum
Satranç	( )	( )	( )	( )	( )
Tiyatro	( )	( )	( )	( )	( )
Halk oyunları	( )	( )	( )	( )	( )
Drama	( )	( )	( )	( )	( )
Şiir Dinletisi	( )	( )	( )	( )	( )
Koro	( )	( )	( )	( )	( )
Diğer	( )	( )	( )	( )	( )

9- İleriki yaşamınızda çocuğunuz olsaydı okul takımına girmesine izin verir misiniz?

Evet ise hangi branş..... Hayır

10- İleriki yaşamınızda çocuğunuz olsaydı sosyal etkinliklere katılmasına izin verir misiniz ?

Evet ise hangi etkinlik..... Hayır

11- Okul takımı ders başarısını olumsuz etkiler mi?

Kararsızım	Çok etkiler	Etkiler	Etkilemez	Hiç etkilemez
☐	☐	☐	☐	☐

12- Sosyal etkinlikler ders başarısını olumsuz etkiler mi?

Kararsızım	Çok etkiler	Etkiler	Etkilemez	Hiç etkilemez
☐	☐	☐	☐	☐

13- İleriki yaşamınızda çocuğunuz olsaydı okuldaki çalışmalarda öğrencilerin kızlar ve erkekler ile beraber etkinliğe katılmasına izin verir miydiniz ?

Evet Hayır

14- Okullarda Beden Eğitimi dersi ve ders dışı çalışmaların daha etkili olabilmesi sizce nelere bağlıdır?

- Okul idaresinin tutumu
- Öğretmenin bilgisi
- Öğrencinin tutumu
- Velinin ilgisi
- Diğer faktörler.....

15- Beden Eğitimi dersinde kullanılan tesis ve spor malzemelerini yeterli buluyor musunuz ?

Kararsızım	Çok yeterli	Yeterli	Yetersiz	Çok yetersiz
☐	☐	☐	☐	☐

16- Beden Eğitimi sizce okullarda haftada kaç ders saati olmalıdır ?

1 ders	2 ders	3 ders	4 ders	Kalkmalı
☐	☐	☐	☐	☐

17- Bir kız ve bir erkek çocuğa sahip olsaydınız hangisinin okul takımına girmesine izin verirsiniz ?

Erkek çocuk   Kız çocuk   İkisi birden   Hiçbirini

18- Bir kız ve bir erkek çocuğa sahip olsaydınız hangisinin sosyal etkinliklere girmesine izin verirsiniz ?

Erkek çocuk   Kız çocuk   İkisi birden   Hiçbirini